

Niełatwo działać w interesie publicznym

- Miliony na drogi Lubelszczyzny • Konkurs fotograficzny
- Przyszłość zawodów budowlanych • Złote Kielnie

*Petnych ciepła, spokoju i radości
Świąt Bożego Narodzenia
oraz pomyślności i sukcesów
w Nowym 2009 Roku*

*życzy
Okregowa Rada, działacze i pracownicy
Łubelskiej Okregowej Izby Inżynierów Budownictwa
oraz
Rada Programowa
„Łubelskiego Inżyniera Budownictwa”*

Lubelski Inżynier BUDOWNICTWA

Biuletyn Lubelskiej Okręgowej Izby
Inżynierów Budownictwa

PAŹDZIERNIK-LISTOPAD-GRUDZIEŃ 2008 (Nr 8)

ISSN 1897-3868 Nr 4/2008
Nr R. Pr. 895/06 LOIIB w Lublinie
Nakład: 5 700 egz.

Wydawca

Lubelska Okręgowa Izba
Inżynierów Budownictwa
20-029 Lublin, ul. M. Curie-Skłodowskiej 3
tel./fax 081 534-78-12
www.lub.piib.org.pl
e-mail: lub@piib.org.pl

Redakcja

20-029 Lublin
ul. M. Curie-Skłodowskiej 3, pok. 15
tel. 081 534-73-36
e-mail: biuletyn@loiib.lublin.pl

Redaktor naczelna

Urszula Kieller-Zawisza
tel. 081 534-73-36
e-mail: kieller@loiib.lublin.pl

Rada programowa

Janusz Iberszer – przewodniczący
Jerzy Ekiert – wiceprzewodniczący
Mieczysław Król – wiceprzewodniczący
Agnieszka Jaśkiewicz – sekretarz
Jerzy Adamczyk
Mariusz Bartkowiak
Wiesław Bocheńczyk
Andrzej Pichla
Wiesław Pomykała
Ryszard Siekierski

Skład i druk

Drukarnia ALF-GRAF
ul. Kościuszki 4, 20-006 Lublin
tel./fax 081 532-15-12
e-mail: info@alfgraf.com.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skracania i adiestacji publikowanych tekstów.

Lubelski Inżynier BUDOWNICTWA dostępny jest także w wersji elektronicznej na stronie internetowej LOIIB:
www.lub.piib.org.pl

Na okładce:

Spotkanie Wigilijne na Starym Mieście w Lublinie organizowane przez oo. Dominikanów.

Szanowni Państwo,

Kolejny rok działalności Izby Inżynierów Budownictwa kończy się obawami o dalszy rozwój gospodarki, a zwłaszcza branży budownictwa. W mediach można słyszeć i czytać, że kryzys w budownictwie już się rozpoczął. Wydaje się jednak, że te rewelacje są zdecydowanie przedwczesne. Co prawda drogownictwo zrealizowało znacznie mniej robót od oczekiwań, ale zapowiadane środki UE w dalszym ciągu czekają na przedsiębiorców.

Przygotowane są dokumenty na duże przetargi, które pozwolą na rozpoczęcie realizacji dróg ekspresowych w regionie, tj. Warszawa – Lublin – Zamość – Hrebennie (S-17) oraz Białystok – Lublin – Rzeszów (S-19). Realizacja tych zamierzeń obejmuje budowę obwodnicy Lublina, co znacznie usprawni ruch drogowy także w stolicy województwa. Oby jeszcze ojcom miasta nie zabrakło wyobraźni i oby przystąpili do realizacji zapowiadanych planów inwestycyjnych, a nie tylko do ciągłych dyskusji i wprowadzania zmian. W 2009 roku powinno nastąpić także ożywienie w drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

Ze spokojem oczekujemy na realizację nowych inwestycji gospodarki wodnej, budowy sieci kanalizacyjnej i deszczowej. To bardzo potrzebna infrastruktura, zwłaszcza dla mieszkańców regionu, który jakoś nie może otrzymać zapowiadanych większych środków mających wyrównać szanse rozwoju.

Budownictwo kubaturowe również oczekuje swojej szansy, bądź w ramach inwestycji drogowych, parku technologicznego, modernizacji energetyki, bądź w ramach robót modernizacyjnych i budowy nowych mieszkań w regionie. Coraz większa ilość realizowanego budownictwa jednorodzinnego naprawdę cieszy, podobnie jak bloki mieszkalne w wielu większych miastach. Utrudniony dostęp do kredytów zapewne trochę wychłodzi koniunkturę na mieszkania, ale jej nie zahamuje. Oczekiwac zaś należy spadków ceny mieszkań.

Zniepokojem śledzimy przygotowania do budowy lotniska w Świdniku. Oby zakres prac niezbędnych do uruchomienia komunikacji międzynarodowej nie przekroczył możliwości ich finansowania.

Członkowie PIIB z zainteresowaniem śledzą zapowiadane zmiany w prawie. Wydaje się, że zmiany będą w wielu ustawach, ale nie będzie prawdopodobnie zupełnie nowej konstrukcji obowiązujących przepisów. Zupełną nowością od nowego roku będzie zapewne świadectwo energetyczne budynków, do którego opracowania przygotowują się nasi członkowie.

Przypomnieć należy, że inżynierowie budownictwa są zgodnie z dyrektywami UE zaliczani do zawodów zaufania publicznego. Różne rankingi wskazują, że jesteśmy zauważalni w społeczeństwie. To nakłada na nas obowiązek naprawdę rzetelnego wykonania przyjętych do realizacji zadań. Wykonujmy jednak tylko to, co potrafimy, a nasz podpis niech świadczy o rzetelności ludzi w zawodzie.

Zbliżające się Święta Bożego Narodzenia są doskonałą okazją do oceny naszych dokonań w minionym roku. Oby u każdego z nas widoczne były wyniki naszej ciężkiej pracy. Życzę Państwu dużo zdrowia, pomyślności w rodzinach, coraz lepszych efektów w pracy zawodowej i satysfakcji z jej wykonywania.

Oby Nowy 2009 Rok przyniósł spełnienie pragnień i oczekiwań.

Z poważaniem

ZBIGNIEW MITURA
Przewodniczący Okręgowej Rady LOIIB

Lublin, grudzień 2008 r.

Drodzy Czytelnicy!

Grudzień to miesiąc szczególny, to czas podsumowań osiągnięć osobistych i zawodowych. Dla branży budowlanej podsumowania wyników działalności firm, realizowanych kontraktów, sukcesów inwestycyjnych oraz tworzenia nowych planów, a niekiedy zmiany strategii działania. Grudzień to także okres radości z powodu zbliżających się Świąt Bożego Narodzenia i nadchodzącego Nowego Roku, w którym zazwyczaj z nadzieją patrzymy w przyszłość. Dlatego też, oprócz tradycyjnego zaproszenia do lektury kolejnego wydania „Lubelskiego Inżyniera Budownictwa”, w tym miesiącu składam Państwu najserdeczniejsze życzenia zdrowych i pogodnych Świąt Bożego Narodzenia spędzonych w ciepłej, rodzinnej atmosferze.

Niech nadchodzący rok przyniesie Państwu wiele radości, szczęścia, dobrych pomysłów i udanych realizacji. I niech rok 2009 będzie jeszcze lepszy dla branży budowlanej niż mijający.

URSZULA KIELLER-ZAWISZA
Redaktor Naczelna

KOMUNIKAT

Uprzejmie informujemy, że w I kwartale 2009 r. Lubelska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa zmieni dotychczasową siedzibę. Nasz nowy adres będzie obowiązywał od marca 2009 r.

Oto on:

**Lubelska Okręgowa Izba
Inżynierów Budownictwa
20-150 Lublin; ul. Bursaki 19**

Dodatkowe informacje przekazemy Państwu na stronie internetowej naszej Izby (www.lub.piib.org.pl) oraz w ogłoszeniach prasowych.

WAŻNIEJSZE WYDARZENIA LOIB W ROKU 2009

Planowane terminy posiedzeń Okręgowej Rady LOIB

3 lutego
24 marca
9 czerwca
8 września
11 grudnia

Planowane terminy posiedzeń Prezydium Okręgowej Rady LOIB

27 stycznia	4 sierpnia
10 marca	29 września
12 maja	27 października
30 czerwca	24 listopada

VIII Zjazd Sprawozdawczy LOIB

17 kwietnia

Egzaminy na uprawnienia budowlane

Sesja wiosenna: maj – czerwiec
Sesja jesienna: listopad – grudzień

Spotkanie integracyjno-szkoleniowe

Sierpień – wrzesień

Spis treści

Święto budowlanych	str. 5
Nie jest łatwo działać w interesie publicznym	str. 6
Budownictwo w inżynierskim obiektywie	str. 8
Złota Kielnia 2007	str. 9
Walczą o uprawnienia!	str. 10
Przyszłość zawodów budowlanych	str. 12
Czerpią z dziedzictwa miejsca, aby kształtować przyszłość	str. 14
Budowlane ciekawostki zespołu klasztorowego oo. Dominikanów	str. 15
Miliony na drogi Lubelszczyzny	str. 20
Kto jest kim w lubelskim budownictwie?	str. 23
Reklama	str. 25
Z życia Izby	str. 26

Święto Budowlanych

Lubelska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa zorganizowała na XXV Targach Budowlanych „LUBDOM – jesień 2008” oraz I Targach Mebli i Wyposażenia Wnętrz „ARANŻACJE 2008” konferencję techniczną (26 września). Okazją ku temu były połączone święta branży budowlanej: Dzień Budowlanych i Dzień Inżyniera Budownictwa.

Zbigniew Mitura, przewodniczący Okręgowej Rady LOIIB dokonując otwarcia konferencji złożył wszystkim przybyłym serdeczne życzenia z okazji Dnia Inżyniera Budownictwa i Dnia Budowlanych. Następnie Piotr Matyś reprezentujący Lubelski Urząd Wojewódzki odczytał list gratulacyjny z okazji Dnia Budowlanych, jaki do braci inżynierskiej wystosowała Genowefa Tokarska, Wojewoda Lubelski.

Święto budowlanych stwarza także możliwość nagrodzenia tych Koleżanek i Kolegów, którzy w naszym samorządzie aktywnie pracują. I tak Srebrnymi Odznakami Honorowymi Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa nadanymi przez Krajowy Zjazd i Krajową Radę PIIB odznaczeni zostali: Katarzyna Trojanowska-Żuk; Bartłomiej Cieślak; Wojciech Budzyński; Franciszek Kowal; Kazimierz Imbor; Józef Wiesław Pomykała; Jan Kukielka; Wiesław Nurek; Edward Wilczopolski; Andrzej Pichla i Andrzej Leniak. Uroczystego wręczenia dokonali: Zbigniew Mitura, członek Krajowej Rady PIIB i Mieczysław Król, przedstawiciel Krajowej Komisji Kwalifikacyjnej.

Po tych miłych chwilach rozpoczęto wygłaszać referaty, które specjalnie na tę okazję zostały przygotowane.

Wiesław Wiącek omówił proponowaną nowelizację Prawa budowlanego, Wiesław Bocheńczyk przedstawił problemy techniczne i organizacyjne związane ze świadectwami energetycznymi budynków oraz lokali mieszkalnych, natomiast Michał Karwat zaprezentował prawne aspekty sporządzania świadectw energetycznych. Zbigniew Mitura omówił także obecną sytuację samorządu zawodowego inżynierów i zamierzenia polityków dotyczące naszej organizacji.

Wszyscy uczestnicy konferencji mogli także bezpłatnie zwiedzić targi i okiem fachowca przyjrzeć się nowinkom budowlanym. Na zakończenie świątecznych obchodów członkowie LOIIB, sympatycy i przyjaciele Izby spotkali się na koleżeńskiej kolacji.

Przedstawiciele naszej Izby: Jerzy Adamczyk i Urszula Kieller-Zawisza uczestniczyli także w pracach Komisji Konkursowej targów „LUBDOM – jesień 2008” przyznającej nagrody za innowacyjne rozwiązania techniczno-technologiczne wystawianych wyrobów. Nasza reprezentacja nagrodziła ponadto albumami i dyplomami LOIIB 10 firm uczestniczących w targach.

Gratulujemy wszystkim laureatom!

URSZULA KIELLER-ZAWISZA

Firmy nagrodzone przez LOIIB na XXV Targach Budowlanych „LUBDOM – jesień 2008” i I Targach Mebli i Wyposażenia Wnętrz „ARANŻACJE 2008”

1. Wytwórnia Kotłów Grzewczych HEF z Lublińca za ofertę kotłów grzewczych;
2. Firma Drutex za okno PCW – Ordix;
3. Firma Oknostyl z Jabłonnej za okno PCW ze schowanym okuciem;
4. Firma Econo – Heat Poland z Wojciechowa za grzejnik ścienny panelowy;
5. Firma Omega Nowoczesne Materiały Budowlane Sp. z o.o. z Lublina za folię paroprzepuszczalną Tyvek;
6. Firma Hermlok PH z Lublina za rekuperatory;
7. Firma Starkam S.J. z Katowic za szafkę hydrantową z węzłem półsztywnym;
8. PTM Oddział Lublin za promocję Lubelszczyzny i prezentację multimedialną obiektów sportowych Piłkarskich Mistrzostw Euro 2012;
9. Gala „Dom i Wnętrze” za pomysł konsultacji społecznych i porad;
10. Międzynarodowe Targi Lubelskie S.A. za zorganizowanie po raz pierwszy w Lublinie eliminacji Glazurniczych Mistrzostw Polski i promocję Lubelszczyzny.

Zbigniew Mitura przywitał wszystkich przybyłych na konferencję

Członkowie LOIIB odznaczeni Srebrnymi Honorowymi Odznakami PIIB

Wiesław Wiącek omówił nowelizację Prawa budowlanego

Na konferencję przybyło ok. 110 osób

Nie jest łatwo działać

W biuletynie Lubelskiej Okręgowej Izby Inżynierów nr 6 z 2008 r. kolega A. Leniak, a w numerze nr 7 koleżanka A. Ostańska omówili z jednej strony działania Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej podając przepisy prawne, na podstawie których działa rzecznik i zakres jego uprawnień, a z drugiej strony przyczyny skarg na członków Izby i charakter najczęstszych ich przewinień. Koleżanka Anna w swoim artykule opisuje trudności i problemy, z jakimi się borykała jako rzecznik. Stawia pytanie czy rzecznik jest adwokatem, czy prokuratorem i w końcowych wnioskach sama udziela na nie odpowiedzi, z którą śmiem polemizować. Uczynię to na koniec mojego wystąpienia poświęconego głównie konkretnym przykładom ze swojej pracy rzecznika.

Rzecznicy LOIIB w latach 2007 i 2008 prowadzili 46 postępowań wyjaśniających, z tego 41 z zakresu odpowiedzialności zawodowej (w 19 przypadkach dotyczyły przewinień przy projektowaniu obiektów budowlanych, a w 22 przy pełnieniu obowiązków kierownika budowy) oraz 5 z zakresu odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Podkreślenia wymaga fakt, że na 46 złożone wnioski czy skargi w 22 przypadkach odmówiono dalszego prowadzenia postępowania lub je umorzono z uwagi na nie potwierdzenie się zarzutów stawianych obwinionym lub z przyczyn wynikających z art. 100 ustawy Prawo budowlane (przedawnienia). W pozostałych 24 toczą się postępowania wyjaśniające lub zostały skierowane wnioski o ukaranie do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego działającego przy LOIIB.

Z mojego dotychczasowego doświadczenia zawodowego wynika, że konieczność wnioskowania o ukaranie członka izby występuje głównie w przypadku niedbałego czy złego wykonywania przez niego powierzonych sobie zadań czy przyjętych obowiązków. Powodem takiego działania jest niefrasobliwość, brak poczucia obowiązku, a stosunkowo rzadko przyczyną są luki w wykształceniu czy braki w praktyce.

Niżej przedstawiam przykłady postępowań wyjaśniających, w wyniku których zostały skierowane wnioski o ukaranie, przy czym działając zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych nie będę podawał ani miejsca zdarzenia ani nazwiska obwinionego.

Przekroczenie wymaganych uprawnień budowlanych

Przykład 1

Lubelski Urząd Wojewódzki zawiadomił Lubelską Okręgową Izbę Inżynierów Budownictwa, że projektant opracowujący projekt budowlany budynku mieszkalno-

– usługowego przekroczył zakres posiadanych uprawnień budowlanych uprawniających do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie. Projektant posiada uprawnienia budowlane wydane w 1971 r. przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie w specjalności architektonicznej i konstrukcyjno – inżynierskiej do kierowania robotami budowlanymi obiektów budowlanych, z wyłączeniem obiektów o skomplikowanej konstrukcji oraz sporządzania projektów architektonicznych i konstrukcyjnych obiektów budowlanych o prostej architekturze z wyjątkiem obiektów o skomplikowanej konstrukcji. Uprawnienia budowlane zostały wydane na podstawie art. 18, art. 19 ust. 1 pkt 1 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1961 r. – Prawo budowlane oraz §29 i §11 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Budownictwa, Urbanistyki i Architektury z dnia 10 września 1962 r. w sprawie kwalifikacji fachowych osób wykonujących funkcje techniczne w budownictwie powszechnym.

Zgodnie z §1 ust. 3 powyższego rozporządzenia przez określenie „obiekty budowlane o prostej architekturze” należy rozumieć budynki gospodarskie i inwentarskie oraz budynki mieszkalne do dwóch kondygnacji naziemnych (ewentualnie z mieszkalnym poddaszem) o kubaturze łącznej do 1000 m³ z wyjątkiem obiektów zabytkowych. Opracowany projekt budowlany decyzją Starosty został zatwierdzony i inwestorowi udzielono pozwolenia na budowę budynku mieszkalno-usługowego. Kubatura przedmiotowego budynku wynosi 1471, 30 m³.

W związku z przekroczeniem przez autora projektu wymaganych uprawnień budowlanych na wniosek Lubelskiej Okręgowej Izby Architektów Lubelski Urząd Wojewódzki stwierdził nieważność decyzji pozwolenia na budowę wydanej przez Starostę.

W toku postępowania wyjaśniającego projektant nie przyznał się do przekroczenia zakresu swoich uprawnień budowlanych argumentując tym, że projektowany

budynek jest o prostej architekturze i składał się z części mieszkalnej i dobudowanej usługowej.

Argumentacji nie można było uznać za zasadną, ponieważ część usługowa była konstrukcyjnie powiązana z budynkiem mieszkalnym i było wydane jedno pozwolenie na budowę jako budynek mieszkalno-usługowy.

Argumentacji projektanta nie potwierdziły również decyzje podjęte przez organy administracji budowlanej.

Na podstawie zebranych dowodów w postępowaniu wyjaśniającym Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej stwierdził, że projektant popełnił czyn wypełniający dyspozycje przepisu art. 95 pkt 1 w związku z art. 20 ust. 1 i 1a Prawo budowlane i skierował wniosek o ukaranie do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego LOIIB.

Projektant nie miał uprawnień do projektowania pawilonu handlowego

Przykład 2

Na wniosek Lubelskiej Okręgowej Izby Architektów Lubelski Urząd Wojewódzki wszczął postępowanie w celu stwierdzenia nieważności decyzji Starosty pozwolenia na budowę pawilonu handlowego z uwagi na to, że projekt został opracowany przez projektanta, którego zakres posiadanych uprawnień budowlanych nie upoważniał do sporządzenia tego projektu w zakresie architektury z uwagi na przeznaczenie budynku.

Lubelski Urząd Wojewódzki zwrócił się do zespołu OKK do spraw interpretacji uprawnień LOIIB o wydanie opinii, czy projektant posiadający uprawnienia budowlane wydane przez Urząd Wojewódzki w Lublinie w 1991 r. w specjalności konstrukcyjno-budowlanej upoważniające do pełnienia samodzielnych funkcji kierownika budowy i robót oraz do sporządzania projektów w zakresie konstrukcyjno-budowlanym w budownictwie jednorodzinym, zagrodowym oraz innych budynków o kubaturze do 1000 m³, jak również do sporządzania projektów w zakresie rozwiązań architektonicznych budynków inwentarskich i gospodarczych, adaptacji

w interesie publicznym

projektów powtarzalnych innych budynków oraz sporządzania planów zagospodarowania działki związanych z realizacją tych budynków może być projektantem w/w pawilonu handlowego. OKK powiedział „nie”.

Z uwagi na powyższe organ administracji budowlanej II instancji unieważnił decyzje Starosty o pozwoleniu na budowę.

Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej po zgromadzeniu materiałów dowodowych i przesłuchaniu stron uznał, że projektant popełnił czyn wypełniający dyspozycje przepisu art. 95 pkt 4 w związku z art. 20 ust. 1 i 1a ustawy Prawo budowlane i skierował wniosek o ukaranie do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego LOIIB.

Kierownik budowy nie dopilnował jakości robót

Przykład 3

Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego skierował do Lubelskiej Okręgowej Izby Inżynierów wniosek o wszczęcie postępowania w sprawie odpowiedzialności zawodowej w budownictwie w stosunku do kierownika budowy prowadzącego remont i rozbudowę budynku mieszkalno-usługowego, gdyż pełniąc tę funkcję w sposób niedbały doprowadził do powstania złej jakości robót budowlanych mogących spowodować zagrożenie bezpieczeństwa ludzi i mienia oraz narażenia inwestora na straty materialne.

Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej wszczął postępowanie wyjaśniające, zgromadził materiały dowodowe, przesłuchał strony i ustalił, co następuje:

Obwiniony w formie pisemnej przyjął na siebie obowiązki kierownika budowy, remontu i rozbudowy przedmiotowego budynku oraz przejął od inwestora plac budowy wraz z częściowym podpiwniczeniem i podmurówką (fundamentem), na którym zmontowany był już przeniesiony z innej miejscowości budynek w stanie surowym o konstrukcji drewnianej. Według zeznań kierownika budowy montaż tego budynku był wykonany nieprawidłowo, co potwierdza również projektant remontu i rozbudowy budynku w opisie technicznym do projektu budowlanego. Jednocześnie opis techniczny projektu wyraźnie wskazuje, jakie elementy w istniejącym obiekcie należy doprowadzić do stanu zgodnego z warunkami technicznymi.

Z przekazania placu budowy i opisaną stanu faktycznego nie sporządzono

protokołu. Roboty budowlane na omawianym obiekcie prowadzone były około 5 miesięcy, to jest do czasu ich przerwania przez inwestora, który uznał, że są prowadzone nieprawidłowo i powiadomił o tym odpowiedni organ nadzoru budowlanego. Z protokołu z przeprowadzonej kontroli przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w zakresie jakości wykonanych robót oraz prawidłowości pełnienia funkcji kierownika budowy wynika, że do budowy użyto nieprawidłowych materiałów (na przykład spróchniała podwalina, zmuszające belki stropowe), a roboty budowlane w kilku przypadkach są wykonane niezgodnie ze sztuką budowlaną i ich jakość jest określona jako niedostateczna, co może spowodować zagrożenie bezpieczeństwa ludzi i mienia.

W tej sytuacji kontrolujący uznali, że zachodzi konieczność opracowania ekspertyzy technicznej, co do jakości wyrobów budowlanych, a także stanu technicznego całego obiektu.

Powyższą ekspertyzę na zlecenie inwestora opracował rzeczoznawca budowlany. Potwierdza ona ustalenia PINB.

Z ustaleń rzeczoznawcy wynika, że w 12 przypadkach dokonano odstępstw od projektu budowlanego bez zgody projektanta, w 26 przypadkach stwierdzono złą jakość robót lub wykonanie ich niezgodnie ze sztuką budowlaną, a w 4 przypadkach zastosowano niewłaściwy materiał budowlany.

Z zebranych materiałów dowodowych i dokonanych na ich podstawie ustaleń wynika, że osoba pełniąca obowiązki kierownika budowy wypełniała je niedokładnie i niedbale, czym naruszyła podstawowe obowiązki kierownika budowy wynikające z art. 22 pkt 3 ustawy Prawo budowlane, a więc popełniła czyn wypełniający dyspozycje przepisu art. 95 pkt 4 w związku z art. 20 ust. 1 i 1a ustawy Prawo budowlane i dlatego Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej skierował wniosek o ukaranie do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego LOIIB.

Już tylko te trzy przykłady pokazują, że obowiązki rzecznika nie są łatwe, jak zresztą każde rozstrzygnięcia sporu szczególnie, gdy wymagają podjęcia kroków drastycznych dla członka korporacji, jak wnioskowanie o jego ukaranie karami porządkowymi, a nawet proponowania wykluczenia go z zawodu.

Ostateczne decyzje w tym zakresie podejmuje Sąd Dyscyplinarny Izby.

Obowiązki i rola rzecznika odpowiedzialności zawodowej

Na koniec chciałem przedstawić, jak ja postrzegam obowiązki i rolę rzecznika odpowiedzialności zawodowej. Rzecznik to zgodnie ze słownikiem języka polskiego m.in. osoba reprezentująca czyjeś interesy, wypowiadająca się w czyimś imieniu, broniąca czyichś spraw, popierająca jakąś sprawę. Ta definicja według mnie nie może mieć zastosowania w całej rozciągłości do funkcji rzecznika odpowiedzialności zawodowej inżynierów.

Musi on pamiętać, że nie może zawsze działać jako obrońca członków izby inżynierów, o ile oni swoim działaniem uwłaczają godności zawodu.

Obowiązki rzecznika odpowiedzialności zawodowej w pewnym sensie bliższe są stanowisku prokuratora, który działa na rzecz prawa i w interesie publicznym, a nie pojedynczej osoby, poszukując zawsze prawdy materialnej, a nie stanowiska adwokata, który zawsze broni interesów swojego klienta nawet, gdy on swoim działaniem przekroczył obowiązujące prawo.

Rzecznik odpowiedzialności zawodowej inżynierów stoi na straży przestrzegania prawa obowiązującego w budownictwie, w szczególności przez osoby zrzeszone w izbie inżynierów przeważnie pełniące samodzielne funkcje techniczne w tej dziedzinie, aby wykonywały powierzone im funkcje zgodnie ze sztuką budowlaną i etyką obowiązującą w tym zawodzie. Osoby te muszą pamiętać, że będąc członkami korporacji, jaką jest izba inżynierów są przecież osobami zaufania publicznego.

W przypadku sporu między osobą zlecającą, czy powierzającą wykonanie zadań w budownictwie a przedstawicielem tego zawodu rzecznik ma obowiązek w sposób praworządny, obiektywny i szczegółowy rozpoznać wszystkie okoliczności konkretnego zdarzenia tak, aby rozstrzygnąć sprawę sprawiedliwie i zgodnie z etyką zawodową. Rzecznik nie może powodować się interesem prywatnym członka zawodu budowlanego, ale poszukując prawdy materialnej działać w granicach obowiązującego prawa budowlanego, a tym samym w interesie publicznym.

inż. HENRYK KORCZEWSKI
Okręgowy Rzecznik
Odpowiedzialności Zawodowej

Budownictwo w

I nagroda – Andrzej Polakowski

III nagroda – Dariusz Włodarczyk

Wyróżnienie – Andrzej Polakowski

Konkurs fotograficzny „Cudze chwalcie swego nie znacie” zorganizowany przez redakcję „Lubelskiego Inżyniera Budownictwa” LOIB został rozstrzygnięty. Jury wybrało najlepsze zdjęcia spośród nadesłanych prac.

Już po raz drugi organizowaliśmy konkurs fotograficzny. Adresowany był do osób zajmujących się fotografią amatorsko, skupionych w Lubelskiej Okręgowej Izbie Inżynierów Budownictwa. Po raz pierwszy zaproszenie do konkursu skierowaliśmy także do studentów uczelni technicznych funkcjonujących na terenie Lubelszczyzny oraz uczniów technicznych szkół średnich. Chcemy, aby coraz więcej osób mogło w nim uczestniczyć.

Celem konkursu jest popularyzacja interesujących budowli, które powstały na terenie Lubelszczyzny. Autorzy zdjęć mogli przedstawiać szeroko pojęte obiekty budowlane, czyli budynki, drogi, sieci uzbrojenia terenu, elementy wyposażenia technicznego czy infrastruktury itd. Każdy z autorów mógł nadesłać do 10 zdjęć, w tym jeden zestaw do pięciu fotografii.

Komisja konkursowa z uznaniem komentowała nadesłane prace, jednak nie było jednomyślności wśród jej uczestników. Profesjonaliści – fotograficy nie zawsze chcieli się zgodzić z miłośnikami fotografii, amatorsko zajmującymi się robieniem zdjęć. Przewodniczącym tegorocznej komisji konkursowej wybrany został Janusz Iberszer – przewodniczący Rady Programowej „Lubelskiego Inżyniera Budownictwa”. W skład komisji weszli także Krzysztof Kuzko – Lubelskie Towarzystwo Fotograficzne, Jerzy Adamczyk

Wyróżnienie – Piotr Pacocha

inżynierskim obiektywie

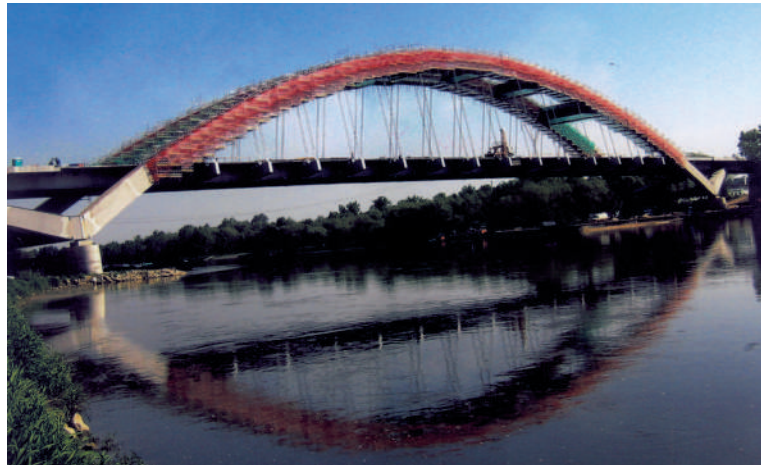
i Wiesław Bocheńczyk – członkowie Rady Programowej „Lubelskiego Inżyniera Budownictwa”, Jakub Orzechowski – fotoreporter i Urszula Kieller-Zawisza - redaktor naczelna „Lubelskiego Inżyniera Budownictwa”. Członkowie komisji konkursowej przy ocenie nadesłanych fotografii brali pod uwagę walory artystyczne zdjęć oraz ich poprawność warsztatową.

Pierwszą nagrodę przyznano Andrzejowi Polakowskiemu z Lublina za zdjęcie prezentujące Centrum Handlowe Lublin – Plaza mieszczące się przy ul. Lipowej w Lublinie. Jury uzasadniło swoją decyzję atrakcyjnym pokazaniem przez autora zewnętrznej ściany budynku z podkreśleniem jego linii architektonicznej. Drugą nagrodę przyznano Piotrowi Pacosze z Nasiłowa za cykl zdjęć przedstawiających fazy realizacji mostu przez Wisłę w Puławach. Trzecie miejsce przypadło w udziale Dariuszowi Włodarczykowi z Izbicy za zdjęcie jedyne w Polsce skrzyżowania mostu drogowego i kolejowego nad rzeką Wolicą w m. Wólka Orłowska koło Krasnegostawu.

Jury przyznało także dwa wyróżnienia. Pierwsze z nich przypadło Piotrowi Pacosze za zdjęcie prezentujące przęsło nurtowe mostu przez Wisłę w Puławach. Jury podkreślało bardzo oryginalne zaprezentowanie tematu. Drugie z wyróżnień otrzymał Andrzej Polakowski za zdjęcie obrazujące budynek Galerii Gala „Dom i Wnętrze” mieszczący się przy ul. Fabrycznej w Lublinie. Autor przedstawił niekonwencjonalną elewację budynku wykonaną z cegły klinkierowej wyprodukowanej specjalnie dla tego obiektu o niestandardowym wymiarze.

Wszystkim laureatom tegorocznego konkursu gratulujemy i życzymy kolejnych, równie udanych zdjęć!

URSZULA KIELLER-ZAWISZA

II nagroda – Piotr Pacocha (cykl zdjęć)

Złota Kielnia 2007

Budynek mieszkalny nr 9 w zespole zabudowy mieszkaniowej TBS przy ul. Cisowej w Świdniku

Osiedle mieszkaniowe „Mikołajowe Wzgórze” budynki „C”, „D”, „E” przy ul. Chodźki w Lublinie

Budynek mieszkalny wielorodzinny przy ul. Płk. Wł. Muzyki w Chełmie

Stacja benzynowa w Kolonii Łowcza

Laureaci tegorocznego Konkursu Budowa Roku 2007 w Województwie Lubelskim

Lubelska „Złota Kielnia 2007”, czyli Konkurs na Budowę Roku 2007 w Województwie Lubelskim to przegląd nowych inwestycji zrealizowanych na Lubelszczyźnie w 2007 i I półroczu 2008 r. Laureatów tegorocznego konkursu poznaliśmy podczas gali wieńczącej VI edycję „Złotej Kielni”, która odbyła się 23 października w hotelu Victoria w Lublinie.

Organizatorem konkursu był Polski Związek Inżynierów i Techników Budownictwa Oddział w Lublinie. W tym roku zgłoszono dziesięć obiektów z całej Lubelszczyzny.

– Członkowie sądu konkursowego dokładnie oceniali zgłoszone budowle. Brali pod uwagę ich konstrukcję, warunki, w jakich powstawały oraz ich znaczenie dla lokalnych społeczności – mówił **Kazimierz Imbor**, przewodniczący PZITB Oddział Lublin, podczas wystąpienia w czasie gali.

Komisja konkursowa obradująca pod przewodnictwem mgr arch. Marii Balawejder – Kantor przyporządkowała zgłoszone inwestycje do kilku kategorii: budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne, obiekty biurowe, obiekty ekologiczne i sportowe, obiekty użyteczności publicznej, rozbudowa i przebudowa obiektów oraz obiekty infrastruktury technicznej.

Wszystkie zgłoszone budynki zostały w tym roku docenione. Ich wykonawcy otrzymali prestiżowe statuetki Kielni oraz pamiątkowe metalowe tablice. Okolicznościowe dyplomy i miniaturki Kielni dostali kierownicy budów, projektanci, inspektorzy nadzoru i architekci. Na koniec uroczystej gali, Kazimierz Imbor zaprosił wszystkich do udziału w VII edycji konkursu: „Złota Kielnia” Budowa Roku 2008 w Województwie Lubelskim.

Tegoroczny konkurs odbywał się pod patronatem: Wojewody Lubelskiego, Marszałka Województwa Lubelskiego, Telewizji Polskiej Lublin i Radia Lublin. Współorganizatorem była Lubelska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa.

URSZULA KIELLER-ZAWISZA

Sala sportowa w Rudniku

Hotel „Król Kazimierz” w Kazimierzu Dolnym

Laureaci VI edycji Konkursu „Złota Kielnia” Budowa Roku 2007 w Województwie Lubelskim

Kategoria: Budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne

I miejsce

Budynek mieszkalny nr 9 w zespole zabudowy mieszkaniowej TBS przy ul. Cisowej/Modrzewiowej w Świdniku.

II miejsce

Osiedle mieszkaniowe „Mikołajowe Wzgórze” budynki „C”, „D”, „E” przy ul. Chodźki/Smorawińskiego w Lublinie. Wyróżnienie – Budynek mieszkalny wielorodzinny przy ul. Płk. Wł. Muzyki w Chełmie.

Kategoria: Obiekty biurowe

I miejsce

Budynek Komendy Powiatowej Policji przy ul. Warszawskiej 100A w Radzynie Podlaskim.

II miejsce

Budynek Komisariatu IV Policji przy ul. T. Zana w Lublinie.

Kategoria: Obiekty ekologiczne i sportowe

I miejsce

Sala sportowa w Rudniku, gm. Rudnik.

I miejsce

Powiatowy kompleks sportowo-rekreacyjny przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jana Pawła II w Radzynie Podl.

Kategoria: Obiekty użyteczności publicznej

Hotel „Król Kazimierz” z adaptacją spichlerza przy ul. Puławskiej 86 w Kazimierzu Dol.

Kategoria: Rozbudowa i przebudowa obiektów

I miejsce

Pawilon handlowy „Delikatesy” nr 1 przy ul. J. Piłsudskiego 2 w Zamościu – rozbudowa, przebudowa i nadbudowa.

Kategoria: Obiekty infrastruktury technicznej

Stacja benzynowa wraz z infrastrukturą techniczną w Kolonii Łowcza.

Budynek Komendy Powiatowej Policji w Radzynie Podlaskim

Budynek Komisariatu IV Policji przy ul. T. Zana w Lublinie

Budynek „Delikatesów” nr 1 przy ul. J. Piłsudskiego 2 w Zamościu

Kompleks sportowy przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Radzynie Podl.

WALCZĄ O UPRAWNIENIA!

Druga tegoroczna sesja egzaminacyjna na uprawnienia budowlane rozpoczęła się 28 listopada. Podobnie, jak w pozostałych okręgowych izbach inżynierów w całej Polsce. Termin ustalany jest bowiem dla wszystkich przez Polską Izbę Inżynierów Budownictwa.

W Lubelskiej Okręgowej Izbie Inżynierów Budownictwa do zimowej sesji egzaminacyjnej zostały dopuszczone 132 osoby. W specjalności konstrukcyjnej – 49, w specjalności architektonicznej – 3, w specjalności drogowej – 29, w specjalności mostowej – 6, w specjalności kolejowej – 1, w specjalności instalacje sanitarne – 16, natomiast w specjalności instalacje elektryczne – 28.

Odrzucono w sumie 10 wniosków i osoby, które je złożyły nie zostały dopuszczone do egzaminu. Wśród zakwalifikowanych do egzaminu były cztery przypadki powtarzania egzaminu ustnego.

Testy pisemne przygotowywane są przez Krajową Komisję Kwalifikacyjną poprzez wybór pytań z ogólnopolskiej bazy obejmującej zagadnienia dotyczące aktów prawnych i norm.

Zestawy pytań do części ustnej przygotowywane są przez Komisje Okręgowe z podobnej ogólnopolskiej bazy pytań. W całym kraju liczba pytań dla odpowiednich zakresów jest identyczna, a pytania dostosowane są do specjalności.

Egzamin pisemny w Lubelskiej Okręgowej Izbie Inżynierów Budownictwa rozpoczął się o godz. 10 w sali konferencyjnej NOT w Lublinie. Od następnego dnia, czyli od soboty (29 listopad) rozpoczęły się egzaminy ustne.

Po zakończeniu sesji egzaminacyjnej wszyscy jej uczestnicy zostaną powiadomieni o swoich wynikach.

– Do połowy listopada w biurze LOIIB pobrano 702 książki praktyk, która jest obowiązkowa przy składaniu dokumentów dopuszczających do egzaminu na uprawnienia budowlane – zauważa **Wojciech Mazur**, specjalista ds. uprawnień w LOIIB – Jest to dużo i wskazuje, że zainteresowanych zdobywaniem uprawnień budowlanych jest coraz więcej.

(U.K.)

Przyszłość zawodów budowlanych

Pozycja inżyniera budownictwa w odniesieniu do kategorii zawodu regulowanego może być postrzegana zarówno z perspektywy formalnej (jako członka Izby Inżynierów Budownictwa, działającej w oparciu o ustawę o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów), jak i w oparciu o ocenę społeczną (rozpoznawalność zawodu i jego obecność w świadomości Polaków).

Warto zwrócić uwagę na badania opinii publicznej, przeprowadzone ostatnio przez renomowaną pracownię dla Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa i wynikającą z nich słabą rozpoznawalność zawodu inżyniera budownictwa jako zawodu regulowanego. Wyniki wskazują zarówno na konieczność przemyślenia przez wykonujących zawód inżyniera budownictwa sposobu działania, ale również prawdopodobnie przedstawiają prawne usytuowanie tego zawodu w odniesieniu do procesu inwestycyjnego.

Inżynier budownictwa a Prawo budowlane

Możliwość uprawiania zawodu inżyniera budownictwa jako zawodu regulowanego będzie zależała w znaczącym stopniu od formuły Prawa budowlanego. Albo na inżyniera nałoży się obowiązek uczestniczenia w procesie budowania zarówno na etapie projektowania, nadzoru czy też kierowania robotami budowlanymi (i zarazem wynikająca z niego odpowiedzialność wobec klienta), albo też obowiązek ten ograniczy się poprzez formułę decyzji o pozwoleniu na budowę (tak jak to jest w obecnej ustawie Prawo budowlane), która w jakimś sensie zdejmie część odpowiedzialności i rozmywa ten bardzo ważny dla zawodu regulowanego aspekt.

Dlatego też przygotowywane przez rząd zmiany, w tym ustawy Prawo budowlane, polegają na zwiększeniu znaczenia uczestników procesu budowlanego poprzez odwołanie się do ich odpowiedzialności zawodowej, ale również na zwróceniu szczególnej uwagi na formułę właściwego, etycznego postępowania w relacjach inwestorskich. Osoby zrzeszone w izbach są zobligowane do przestrzegania w swojej działalności kodeksów etyki zawodowej, obowiązujących członków samorządu zawodowego. Kodeksy te mają charakter regulaminów wewnątrz-

nych, ale ich naruszenie uruchamia mechanizm sądów dyscyplinarnych. Fakt ten wpływa w znaczący sposób na zwiększenie prestiżu, ale i odpowiedzialności zawodów regulowanych, w tym zawodu inżyniera budownictwa.

Trzy odmienne punkty widzenia

Warto również zwrócić uwagę, że w przypadku inżyniera budownictwa kwestia zwiększenia odpowiedzialności może mieć trojaki wymiar – może on bowiem występować jako projektant, inspektor nadzoru inwestorskiego, a także jako kierownik budowy. Te trzy formy działania inżyniera budownictwa – przewidziane w obecnej ustawie i znacząco wzmocnione w przyszłej – będą wymagały zachowania właściwego miejsca i roli tych osób w całości procesu inwestycyjnego. Inżynier budownictwa, występując jako inspektor nadzoru inwestorskiego jest odpowiedzialny przed inwestorem, ale również i szerzej – przed wszystkimi obywatelami, za jakość prac prowadzonych na budowie. Jest swoistego rodzaju kontrolerem technicznym, zewnętrznym weryfikatorem prac, które są organizowane i w sensie bezpośrednim nadzorowane przez kierownika budowy. Natomiast projektant określa zakres prac, czyli – można powiedzieć – stwarza pewnego rodzaju przesłanki zarówno dla działania inspektora nadzoru inwestorskiego, jak i kierownika budowy.

Ten podział, to wyraźne rozdzielenie obowiązków w procesie inwestycyjnym na inwestora, projektanta i wykonawcę (reprezentowanego w tym momencie przez kierownika budowy), stwarzać będzie pewne trudności dla inżynierów budownictwa. Będą oni w tym procesie reprezentowali trzy odmienne punkty widzenia. Bardzo często oczywisty interes gospodarczy wykonawcy może być zderzony z interesami inwestora. Również między projektantem i inwestorem może nastąpić konflikt interesów wtedy, gdy ten ostatni nie do końca ma

świadomość konsekwencji przyjęcia zakładanego przez siebie programu inwestycyjnego, czy też propozycji „oszczędnościowych” związanych z realizacją przedsięwzięcia – projektu budowlanego. Oczywiście to, jaki wymiar odpowiedzialności i specyficznych uzależnień będzie wynikiem zmian, z pewnością będzie powodowało pewne problemy i wyzwania w sferze etyki zawodowej inżyniera budownictwa. Czym innym będzie przecież interes wykonawcy i reprezentowanego przez niego kierownika budowy, a czym innym interes inwestora reprezentowanego przez inspektora nadzoru inwestorskiego.

Wzmocnienie indywidualnej odpowiedzialności

Zmiana ustawy Prawo budowlane i ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a także innych ustaw, w sposób oczywisty będzie służyła wzmocnieniu personalnej, indywidualnej odpowiedzialności, a tym samym wpłynie na zmianę wizerunku inżyniera budownictwa w świadomości społecznej. Dlatego też o ile świadomość społeczna przynależności zawodu inżyniera budownictwa do zawodów zaufania publicznego wydaje się na podstawie pierwszych, spontanicznych odpowiedzi ankietowanych nikła (por. Aneks 2. Inżynierowie budownictwa w świadomości Polaków), to jednak wygląda to znacznie lepiej przy możliwości wyboru z listy innych uczestników życia publicznego. Podobnie jest zresztą także z zawodem architekta. Wraz z redefinicją zawodów dotyczących sprawowania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie zawod inżyniera budownictwa będzie mógł być kojarzony ze społeczną definicją zawodu zaufania publicznego, która obejmuje zarówno nienaganną postawę moralną i etyczną, przestrzeganie zasad etyki zawodowej i tajemnicy zawodowej oraz relacje między klientem, a osobą wykonującą ten zawód.

Trzeba zwrócić uwagę, że szczególnie trudna będzie sytuacja kierownika

budowy, który będzie klientem wykonawcy. W obecnym ustawodawstwie kierownik budowy jest powoływany przez inwestora, a opłacany przez wykonawcę, natomiast w proponowanej nowelizacji te relacje w procesie budowlanym mają być jasno i jednoznacznie rozdzielone. Wydaje się, że ta pewna kontradycyjność postaw, w których będą występować koledzy z tej samej Izby, może być dla nich trudna, ale z pewnością będzie korzystna dla jakości realizowanych obiektów budowlanych.

Mechanizm wzajemnej kontroli zawodowej

Warto zwrócić uwagę na jeszcze jeden aspekt zmian, które są proponowane w ustawie Prawo budowlane, a mianowicie, na zrównanie odpowiedzialności osoby sprawdzającej projekt budowlany z projektantem tegoż obiektu. Zaproponowana zmiana spowoduje, że odpowiedzialność z tytułu sprawdzenia projektu budowlanego będzie ponoszona solidarnie z projektantem. Oznacza to, że wskazany przez inwestora sprawdzający będzie swego rodzaju kontrolerem technicznym w dziedzinie samego projektu, tak jak kontrolerem

technicznym w dziedzinie budowy będą inspektor nadzoru inwestorskiego. Ten mechanizm wzajemnej kontroli zawodowej powinien przyczynić się zarówno do wzrostu jakości realizowanych obiektów budowlanych, jakości samych rozwiązań technicznych, architektonicznych, ale również będzie w sposób znaczący wpływał na prestiż zawodu i jego rozpoznawalność w świadomości społecznej jako zawodu, który ma ważne znaczenie w procesie budowlanym.

To odniesienie się do kodeksu etyki zawodowej i odpowiedzialności zawodowej będzie również nakładało szczególny rodzaj odpowiedzialności na tych wszystkich, którzy pełnią kontrole w ramach samorządu zawodowego jako instytucji właściwej dla zawodów regulowanych (rzecznicy odpowiedzialności zawodowej oraz sądy dyscyplinarne). Wydaje się, że będzie to kwestia wymagająca bardzo odpowiedzialnego zakresu działań samorządu zawodowego. Wyroki czy też rozstrzygnięcia, wypracowane w procedurze sądowej, będą miały istotne znaczenie nie tylko w odniesieniu do kwalifikacji etycznej czy też zawodowej osób, wobec których będzie prowadzone postępowanie, ale również

w konsekwencji będą skutkowały w znaczący sposób możliwością obciążenia ich w trybie odrębnego postępowania z powództwa cywilnego karami finansowymi z tytułu niedopełnienia czy też zaniedbań w zakresie prowadzonej działalności zawodowej.

Wymiar odpowiedzialności dyscyplinarnej w postępowaniu izbowym będzie też przejawem pewnej przejrzystości, otwartości funkcjonowania organizacji samorządu zawodowego w odniesieniu do klientów, konsumentów usług zawodów regulowanych. To dla nich formułowane są rozwiązania ustawowe, które z jednej strony zwiększają odpowiedzialność, a z drugiej dają pewną swobodę, która – miejmy nadzieję – zostanie wykorzystana na rzecz bardziej innowacyjnego, lepszego i korzystniejszego dla nas, społeczeństwa jako całości, kształtowania budownictwa w Polsce.

mgr inż. arch. OLGIERD DZIEKOŃSKI

**Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Infrastruktury**

Referat wygłoszony podczas Konferencji ŁOIB: „80 lat samodzielnych funkcji technicznych w polskim budownictwie”.

inwencja
sprzątanie z pasją

PROFESJONALNE SPRZĄTANIE POBUDOWLANE I POREMONTOWE

Jesteśmy lubelską firmą sprzątającą, specjalizującą się w realizacji usług kompleksowego doczyszczania obiektów.

Oferujemy:

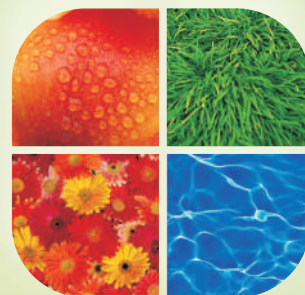
- Sprzątanie pobudowlane nowych obiektów
- Sprzątanie budynków po remontach
- Pomoc w kosztorysowaniu usług doczyszczania

Zapewniamy:

- Stosowanie profesjonalnej chemii i maszyn
- Krótkie terminy realizacji usług
- Prace realizowane według harmonogramu

Przykładowe realizacje kompleksowych doczyszczeń:

- Galeria Gala "Dom i Wnętrze" - **Budimex Dromex S.A.**
- Laboratorium Kryminalistyki Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie - **Warbud S.A.**
- Laboratorium Państwowego Instytutu Weterynaryjnego w Puławach - **LSMW GmbH**
- Tesco: Krasnystaw, Chełm, Lubartów - **Daldehyd Polska Sp. z o. o., Sunley Polska S.A.**

Czerpią z dziedzic aby kształtowa

Z O. ROBERTEM GŁUBISZEM, PRZEOREM KLASZTORU
ROZMAWIA URSZULA KIELLER-Z

Imponująco wygląda makieta lubelskiego kompleksu dominikańskiego prezentowana w bazylice Dominikanów przy ul. Złotej w Lublinie. Tak ma wyglądać bazylika i klasztor po zakończeniu remontu prowadzonego już od kilkunastu lat...

O. Robert Głubisz

– Moi poprzednicy wiele zrobili dla tego miejsca – obiektu. Nie zapominajmy, że kompleks liczy 750 lat. Obecnie kontynuujemy rozpoczęte wcześniej prace. Już w latach 70-tych przeor Bolesław Gołąb rozpoczął niektóre roboty mające uchronić cały kompleks przed ruiną. Przeprowadził największy po II wojnie światowej remont klasztoru oraz kościoła. Potem w odnawianiu klasztoru szczególny swój udział mieli: o. Juliusz Żelazko, o. Eugeniusz Pokrywka (za jego kadencji to, co nie należało do klasztoru – inne skrzydła – zostały zwrócone), czy też o. Hieronim Kaczmarek. Od 2000 r. powstawały wszelkie ekspertyzy, czy też projekty branżowe, szukaliśmy źródeł finansowania tego „mega remontu”. Dzięki tym wszystkim staraniom, już teraz w jakiejś małej (ciągle małej) mierze, powoli możemy cieszyć się bardziej widocznymi efektami tych wszystkich dotychczasowych działań.

Najpierw wzmocniono grożącą osunięciem skarpę od strony ul. Podwale, na której stoi klasztor, potem był remont

dachu nad bazyliką, przywrócenie świątyni sali Unii Lubelskiej, remont kopuły nad kaplicą Matki Bożej Opieki. Dokonano konserwacji kilku obrazów. Czy wszystkie z zaplanowanych prac udało się przeprowadzić?

– Nie tylko zaplanowane prace udało się przeprowadzić, ale też udało się udźwignąć ciężar prac dodatkowych, które wychodziły w trakcie remontu. Pierwszeń-

stwo mają zawsze u nas prace związane z konstrukcją budynku. Najpierw musimy ratować fundamenty, konstrukcje, dachy, zadbać o izolację budynków i odpowiednią gospodarkę wodną. Staramy się zawsze podejmować najpilniejsze prace, choć z ich wyłonieniem jest trudno, gdyż prawie każdy zakątek klasztoru, bazyliki domaga się szybkiej interwencji. W najbliższym czasie musimy zadbać o konstrukcje i fundamenty bazyliki oraz jej instalację elektryczną, połączoną z iluminacją wnętrza. Nowe

TO TRZEBA WIEDZIEĆ...

Od 18 kwietnia 2007 r. klasztor Dominikanów wraz z kaplicą Świętej Trójcy i pomnikiem Unii Lubelskiej znajduje się na Liście Dziedzictwa Europejskiego. Lista służy stworzeniu mapy miejsc i obiektów istotnych dla tożsamości europejskiej i tę tożsamość ma wzmacniać. Znak Dziedzictwa Europejskiego otrzymują te obiekty, zarówno materialne, jak i niematerialne, które posiadają zasadnicze znaczenie dla historii i dziedzictwa kulturowego Europy.

2008 r. – Przeor ojciec Robert Głubisz otrzymał Złotą Odznakę Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Za opiekę nad zabytkami”.

oświetlenie pozwoli na atrakcyjne zaprezentowanie obiektu. Chcemy dzięki grze światła wydobyć – czasem niedostrzegane – cenne niemostrzegane – cenne szczegóły architektoniczne naszej bazyliki, wydobyć z mroków obrazy, ołtarze.

Remont tak wiekowego obiektu niesie często ze sobą różne niespodzianki.

Czy w przypadku lubelskiego zespołu takie były?

– Te niespodzianki są cały czas odkąd jestem w Lublinie, czyli od 2002 r. Na przykład renowacja dachu bazyliki spadła na nas, jak grom z wysokiego nieba. Nie sądziliśmy, że jest w tak katastrofalnym

ctwa miejsca, przyszłość

DOMINIKANÓW W LUBLINIE ZAWISZA

stanie. Na pierwszy rzut oka wszystko było w porządku, kiedy jednak sprawdziliśmy dokładnie, okazało się całkiem, co innego. Belki nośne były spróchniałe i w ciągu roku cała konstrukcja uległa przesunięciu. Najpierw miała być remontowana tylko jedna część, a potem okazało się, że trzeba robić całość, i ani na jedno, ani na drugie nie byliśmy przygotowani i mentalnie, a tym bardziej finansowo.

U nas każdy, nawet najmniejszy remont zaskakuje. Albo to odkryciem fresków, czy jakiś murów, przejść. Tak też m.in. było z salą Unii Lubelskiej. Wszyscy mówili „sala gotycka”, ale jak się spojrzy na sklepienie, to ono wcale nie ma nic wspólnego z gotykami. Kiedy jednak zaczęto zdejmować starą podłogę ukazały się piękne mury gotyckie, z kamiennymi schodami, z blendami okiennymi. Przyjechali historycy z Warszawy i pytają mnie, czy wiem, co tu mam. No, nie wiem – powiadam. Okazało się, że są to pozostałości murów gotyckich z drugiej połowy XII i pocz. XIII w. W takich murach mieściły się baszty mieszkalne, zajmowane przez kasztelanów, którzy zawiadywali danym miejscem. Wskazuje to także na to, że klasztor taką wieżę mieszkalną w siebie wchłonął, a jeśli mieszkał tu kasztelan, to znaczy, że miejsce było dla Lublina strasznie ważne i prestiżowe. A więc faktycznie mogły się tu odbywać obrady czy też inne wydarzenia związane z Unią Lubelską. Takie miejsce nie zostało wcześniej odkryte w Lublinie. Kolejne etapy remontu to kolejne odkrycia i niespodzianki.

Remont tak cennego kompleksu, jakim jest bazylika i klasztor sprawia, że na osobach przeprowadzających go spoczywa odpowiedzialność nie tylko za dobrze wykonane prace, ale także za zachowanie tego, co pozostawili nam poprzednicy. Historię wielu wieków...

– Na pewno taka odpowiedzialność istnieje, ale zawsze w takich sytuacjach pamiętam słowa naszego generała, że nie jesteśmy tylko kustoszami

ciąg dalszy na str. 16

BUDOWLANE CIEKAWOSTKI ZESPOŁU KLASZTORNEGO OO. DOMINIKANÓW

Anna Halicka

Anna Ostańska

Zespół klasztorny oo. Dominikanów w Lublinie położony jest na zboczu skarpy staromiejskiej. Budynki należące do tego zespołu ukształtowane są w nieregularny czworobok, opasujący dwa wirydarze. Orientowana Trójnawowa Bazylika pod wezwaniem św. Stanisława zamyka zespół klasztorny od strony północnej.

Kościół i klasztor, wchodzące w skład kompleksu, budowane były etapami począwszy od II połowy XIII wieku, towarzysząc kolejnym etapom rozwoju miasta Lublina, aż do uzyskania w drugiej połowie XVII wieku dzisiejszego kształtu.

Krótką historią budowy i remontów

Murowany gotycki kościół został ufundowany w roku 1342 przez króla Kazimierza Wielkiego. Kościół był trójnawowy, prezbiterium miało tę samą szerokość i wysokość, co nawa główna i przylegało wschodnią ścianą ołtarzową do miejskich murów obronnych. Król Kazimierz Wielki nadał również Dominikanom teren przyległy pod budowę klasztoru. Jego pierwotne zabudowania skupiały się w sąsiedztwie dzisiejszego tzw. „małego wirydarza”, a ich relikty to dolne kondygnacje północnego fragmentu dzisiejszego „skrzydła wschodniego” (m.in. pomieszczenia zakrystii).

Trudny okres dla klasztoru to wiek XVI, kiedy kolejne pożary niszczyły kościół. Były to pożary w latach 1505 i 1550, po których kościół odbudowano w stylu gotyckim. Największe szkody – zawalenie kościoła – wyrządził wielki pożar Lublina w roku 1557. Odbudowa kościoła rozpoczęta w roku 1575 prowadzona była w stylu renesansu na starych fundamentach gotyckich. W tym też okresie dokonano (lata 1591-92) – remontu budynków klasztornych.

W początkach XVII wieku do kościoła dobudowano dwie renesansowe kaplice na przedłużeniu naw bocznych (1615-22 – kaplica Firlejów, 1615-24 – kaplica Ossolińskiej). W roku 1618 zakon podpisał umowę

ciąg dalszy na str. 17

REMONT W OBIEKTYWIE

Prace w piwnicach trwają

Zabezpieczenia przez osunięciem

Montaż instalacji grzewczej

Tynki potrzebują ręki mistrza

Piękna sala po remoncie

ciąg dalszy ze str. 15

Czerpią z dziedzictwa...

muzeów, ale też twórcami pewnej tradycji. Mam świadomość, że podejmując wszystkie działania duszpasterskie i remontowe tworzymy dalszą historię tego miejsca i jego przyszłość. Mam nadzieję, że nie będzie ona mniej ciekawa i piękna, jak dotychczasowa.

Nad remontem czuwa Wojewódzki Konserwator Zabytków. Czy często macie odmienne zdania?

– Współpraca jest bardzo dobra, chociaż różnimy się w niektórych tematach. Mieszkając w wiekowych murach chcielibyśmy coś zmienić – unowocześnić, natomiast konserwator nie zawsze wyraża na to zgodę ze względu na „dziedzictwo kamieni”. Wtedy musimy szukać innych rozwiązań, jednak nie prowadzimy żadnych prac, o których konserwator by nie wiedział. Wszystko jest pod ścisłą jego opieką.

Które prace, zdaniem Ojca, były najtrudniejsze podczas prowadzonego remontu?

– Uważam, że wszystkie ziemne, czyli stabilizacja murów, kiedy trzeba było „łapać” cały budynek. To jest bardzo trudne. Były sytuacje, kiedy zbijałiśmy podłogę i widzimy, że jeszcze 30 cm i kończy się ściana. W jakiś dziwny sposób tak sobie „wisiła” przez ostatnie wieki.

Dla nas, jako braci mieszkających cały czas w budynku podczas remontu, najtrudniejsze było przeżycie roku na ścisłej budowie, kiedy to 40 pracowników burzyło ściany, zrywało podłogę, wywoziło gruz, czyściło i zszywało sklepienia, burzyło schody, odtwarzało część sklepień, itd. To była gehenna. Był to trudny czas. Wstawaliśmy w kurzu i w nim mieszkaliśmy. Wychodziliśmy z celi w gruz i błoto, ziemną polepę. Pył sprawiał, że stale dokuczał nam ból gardła, w oczach czuliśmy pieczenie. Pamiętam, jak „walczyliśmy” o skrawek czystej przestrzeni, np. talerzy, rozkładanych tuż przed samym posiłkiem, aby na czystych zjeść. Warto jednak było podjąć ten wysiłek, wspominając, jak mieszkaliśmy przed remontem.

Kiedy to na przykład wszystkie instalacje, kable, rury wisiały na ścianach, kiedy chodziliśmy po deskach, które się zapadały i trzeba było umiejętnie na nich stanąć, aby nie wpaść w jakąś pułapkę.

Jakie są plany remontowe na przyszłość?

– Myślimy o remoncie całego kompleksu, ale też powiedzieliśmy sobie, że będziemy to robić w miarę posiadanych środków. W tym roku więcej uwagi poświęciliśmy – i będziemy poświęcać – bazylice i większość funduszy przeznaczamy na jej remont. W miarę dostępności środków będziemy inwestować w dalsze skrzydła klasztoru, w dziedzińce, elewacje, dachy. Teraz priorytetem jest: instalacja elektryczna bazyliki, odwodnienie terenu wokół niej, izolacja fundamentów oraz zszywanie sklepień i ich ocieplenie.

Kiedy to uda się zrealizować?

– Nie wiem, ale mam nadzieję, że w niedalekiej przyszłości. Wszystko zależy od środków. Powołaliśmy fundację „Restaurare Basilicam”, która jest instytucją pożytku publicznego. Zebrane dzięki niej pieniądze, możliwości finansowe klasztoru, czy pomoc naszej Prowincji nie są w stanie pokryć potrzeb remontowych. Wspierają nas zaprzyjaźnione firmy m.in. Kopalnia Bogdanka S.A., EkoKlinkier, Cementownia Chełm, czy Maxform. Otrzymujemy także pomoc z Urzędu Miasta, Urzędu Wojewódzkiego i od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Dostajemy wsparcie z Polskiej Prowincji Dominikanów i oczywiście wszystkie środki, jakie wypracowują mieszkający tutaj bracia jeżdżąc m.in. z rekolekcjami, czy prelekcjami są przekazywane na ten cel. I oczywiście ogromna pomoc naszych Przyjaciół i Dobrodziejów, to wielki trud wkładany w przywrócenie świetności całemu obiektowi. Jak jest tylko możliwość to próbujemy skorzystać z funduszy unijnych, ale niestety, nie udało nam się jeszcze ich pozyskać. Raz uzyskaliśmy za małą ilość

punktów i nie zostaliśmy zakwalifikowani, a w tym roku zabrakło środków unijnych na sfinansowanie trzeciej inwestycji – bo takie miejsce w rankingu zajął nasz projekt. Ale z nadzieją patrzymy w przyszłość.

Ile remont już kosztował?

– W ciągu ostatnich 2,5 lat to ok. 4 mln zł.

Na co będą przeznaczone wyremontowane pomieszczenia w klasztorze?

– W projekcie unijnym, który w tym roku opracowaliśmy założyliśmy, że każda przestrzeń klasztoru będzie służyła ludziom. Nawet nasza biblioteka. Chcemy, aby w wybrane dni i godziny była ona dostępna dla wszystkich chętnych. Planujemy robić różnego typu spotkania dyskusyjne, panele, promocje książek, słowem stworzyć przyjazną przestrzeń spotkania dla wszystkich ludzi, środowisk, które chcą się spotykać, poznawać, uczyć od siebie i ubogacać. Planujemy uruchomić stałą ekspozycję precjozów znajdujących się w naszym posiadaniu. Będzie można w niej obejrzeć m.in. Krzyż Unii Lubelskiej, szaty liturgiczne, stare księgi.

W piwnicach ma powstać galeria, gdzie młodzi absolwenci kierunków artystycznych oraz twórcy będą mogli prezentować swoje prace. Podzielimy także wyremontowane krużganki z przeznaczeniem na różne wystawy czasowe. W skrzydle zachodnim np. chcemy pokazać sztukę współczesną, zaś w północnym – stare malarstwo, albo odwrotnie (uśmiech). Planujemy także przygotować specjalne pokoje do pracy naukowej, czy na pobyt w ramach indywidualnych rekolekcji. Nasze dziedzińce będziemy udostępniać muzykom, teatrom, galeriom pod gołym niebem. Reszta pomieszczeń będzie oczywiście służyć naszej szeroko rozumianej pracy duszpasterskiej. Jesteśmy pełni nadziei i chęci współpracy. Chcemy, aby ta przestrzeń klasztoru służyła dobru wspólnemu. Nie chcemy być kustoszami muzeum, ale razem z innymi tworzyć nową historię tego miejsca, oczywiście zgodną z jego duchem i przeznaczeniem.

Dziękuję za rozmowę.

ciąg dalszy ze str. 15

Budowlane ciekawostki...

z władzami miejskimi, na mocy której zespół dominikański włączono w system obronny miasta. Na jej podstawie w latach 1645-58 wybudowano na przedłużeniu prezbiterium warowną kaplicę Tyszkiewiczów, która została wysunięta poza pierwotną linię murów obronnych. Jej ceglane mury z okienkami strzelniczymi mają grubość do 3,20 m. Klasztor wchłonął

fragmenty miejskich murów obronnych, które nadbudowane, stały się zewnętrzną ścianą skrzydła wschodniego od strony skarpy staromiejskiej. W nowo powstałe skrzydło wschodnie „wbudowano” też inne budowle znajdujące się na tym terenie. W następnych etapach rozbudowy obiekty klasztorne otoczyły nowo powstały kwadratowy wirydarz.

Rozbudowywano również kościół. W latach 1650-79 wybudowano sześć kaplic przy nawach bocznych i dzwonnice wieżową. Ostatnią kaplicę Matki Boskiej Paryskiej wzniesiono w latach 1728-29. Jest ona prostopadła do osi kościoła i burzy porządek układu konstrukcyjnego i elewacji. Celem jej powstania było przegrodzenie niewygodnego dla klasztoru ogólnodostępnego przejścia znajdującego się przy północnej ścianie kościoła.

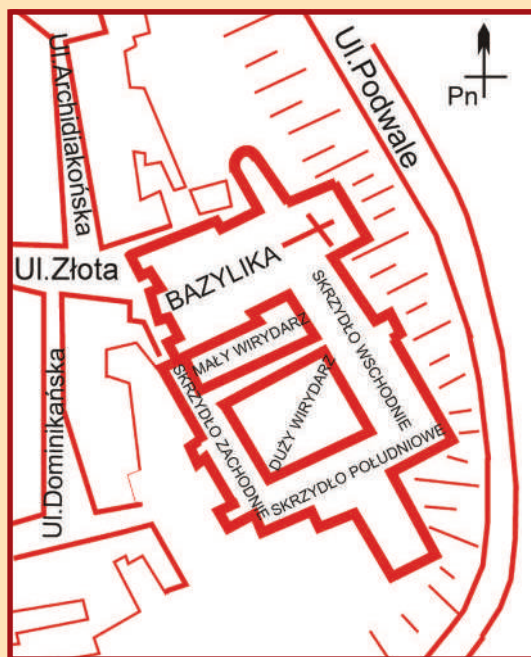
W okresie zaborów kościół i klasztor popadały w ruinę. Skrzydło wschodnie służyło nawet przez pewien czas jako koszary wojsk carskich. Budynki poddawano jedynie kolejnym remontom zabezpieczającym. W latach

1852-54 m.in. zdemontowano krużganek sprzed ściany szczytowej, dobudowano przedsionek i wieżę przy południowo-zachodnim narożniku symetryczną do dzwonnicy, naprawiono dachy, a wszystkie piwnice po stronie północnej zostały zasypane. Po kasacie zakonu, która nastąpiła w 1864 r. i przejęciu kościoła pod zarząd księ-

ży diecezjalnych, ks. Ignacy Kłopotowski spowodował inspekcję architekta powiatowego. Stwierdziła ona uszkodzenia murów kaplicy Tyszkiewiczów w skutek „wpływu wód atmosferycznych, ściekających z góry na ulicę Podwale „grożące zawaleniem się całej za-

ołtarzowej części kościoła” oraz zły stan dachu nad prezbiterium i wieżb dachowych nad kopułami i odpadanie tynków. Remont kościoła wykonano w latach 1899-1900 realizując zalecenia inspekcji (remont dachów, wzmocnienie fundamentu kościoła od strony ul. Podwale przez przemurowania zniszczonych fragmentów i zamurowanie okienek strzelniczych). Wykonano też remont klasztoru należącego ówczesnie do Lubelskiego Towarzystwa Dobroczynności. W roku 1899 klasztor otrzymał sieć wodociągową, w 1918 – instalację elektryczną, a w 1930 – kanalizację sanitarną.

W okresie międzywojennym XX wieku najgroźniejszym wydarzeniem dla konstrukcji kościoła było spękanie sklepienia nad kaplicą Firlejów, kiedy w roku 1933 doszło nawet

Rys.1 Zespół klasztorny oo. Dominikanów w Lublinie na planie Starego Miasta

ciąg dalszy na str. 18

ciąg dalszy ze str. 17

Budowlane ciekawostki...

do wypadania cegieł ze sklepienia. Powołany zespół ekspertów stwierdził, że wystąpiło to „wskutek zmurszenia materiału, a nie wskutek ruchów w murach dźwigających kopułę”. Kaplicę zamknięto, a wzmocnienia dokonano w roku 1934 przez uzupełnienie ubytków w cegle i tynku oraz założenie krzyżujących się ściągów stalowych.

W roku 1938 do klasztoru powrócili Dominikanie, rozpoczynając remont przerwany drugą wojną światową. Kolejne zniszczenia wiążą się właśnie z wojną: podczas bombardowań w 1939 roku uszkodzona zostaje m.in. kaplica Tyszkiewiczów (kopuła i latarnia, gzymś oraz sklepienia piwnic), a także latarnie kaplic bocznych. W latach 1939-40 wykonano podparcie uszkodzonych sklepień drewnianymi zastrzałami (stojącymi do dzisiaj) i remont uszkodzonych dachów. Po II wojnie światowej w kościele wykonywano głównie drobne remonty (blacharka, tynki, malowanie).

W tym czasie część budynków klasztornych (skrzydło wschodnie i zachodnie) przejęte zostały przez władze miejskie i użytkowane były przez Państwowy Dom Dziecka. Skrzydło południowe przekazano w użytkowanie Teatrowi Lalki i Aktora im. Andersena, który do dzisiaj te pomieszczenia użytkuje.

Aktualne prace nad rewaloryzacją zespołu klasztornego

Po przemianach ustrojowych w latach 90-tych XX wieku wszystkie budynki klasztorne wróciły w ręce Dominikanów, którzy rozpoczęli prace zabezpieczające. Powstała wtedy pierwsza ekspertyza stanu technicznego bazyliki [1].

W latach 1995-96 wykonano podbicia fundamentów w kryptach pod kaplicą Tyszkiewiczów, w roku 2002 – zabezpieczenie skarpy przy bazylice.

Od roku 2001 rozpoczęto kompleksowe prace nad rewaloryzacją całego zespołu, począwszy od wykonania koncepcji architektonicznej [2]. Mają one na celu rewitalizację obiektu zgodnie z hasłem przewodnim „Klasztor w sercu miasta” i wiązać się będą ze zmianą funkcji w części budynku. Obok funkcji

klasztornej i duszpasterskiej pojawi się funkcja kulturotwórcza i naukowa (galeria sztuki, trasa turystyczna, sale konferencyjne i wykładowe).

W latach 2002-2007 powstawały kolejno ekspertyzy techniczne poszczególnych skrzydeł zespołu klasztornego i bazyliki [3], a następnie wielobranżowe projekty techniczne ich remontu [2,3]. Prowadzono także badania architektoniczne próbując ustalić architektoniczną historię obiektu. Wszystkie prace prowadzone były pod nadzorem konserwatorskim.

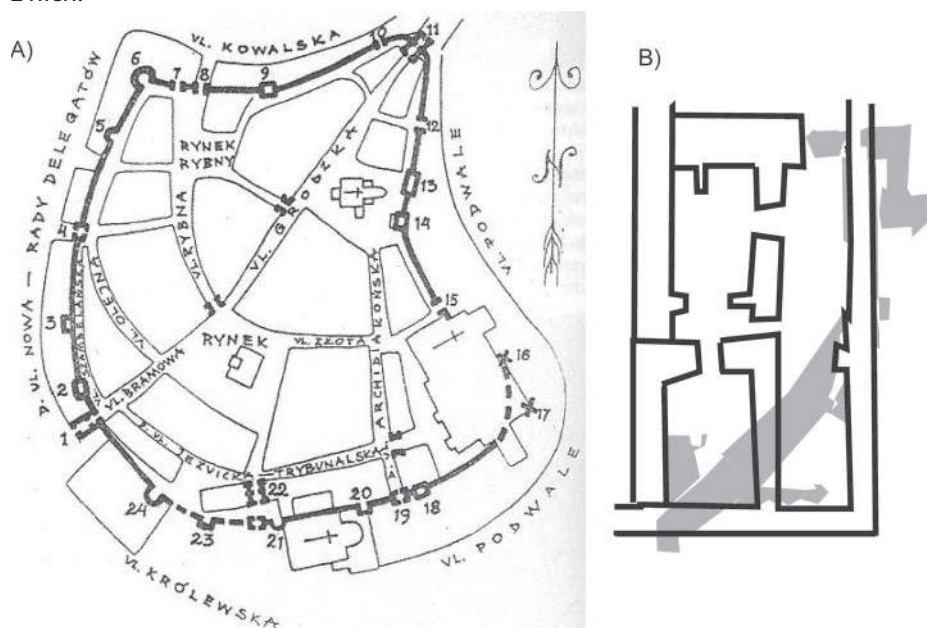
Realizację remontu rozpoczęto od skrzydła wschodniego. Jego pierwszym etapem było zabezpieczenie fundamentów narożnika południowo-wschodniego. Wykonano je metodą mikropalowania. Następnie wzmocniono sklepienia nad piwnicami i wykonano prace remontowe na I piętrze i parterze, gdzie otwarto poprzecinany dotychczas ściankami działowymi krążganek. Obecnie trwają prace w piwnicach.

Podczas prac związanych z wykonywaniem ekspertyzy oraz w czasie realizacji remontu zespołu klasztornego natrafiono na różne ciekawe rozwiązania konstrukcyjne zastosowane przez jego budowniczych. Warto opisać kilka z nich.

Fundamenty ścian klasztoru

Najciekawszą historię mają mury fundamentowe skrzydła wschodniego klasztoru. Jak wspomniano wcześniej, w XVII wieku klasztor został włączony do systemu fortyfikacji miejskich. Jego warowne ściany zbudowano w linii murów miejskich. Rysunek 2A przedstawia przebieg murów po rozbudowie klasztoru według przewodnika po Lublinie [4] wydanego w roku 2000. Linia przerywaną zaznaczono tu domniemany przebieg tych murów w obrębie narożnika południowo-wschodniego skrzydła wschodniego. Podczas prac związanych ze wzmocnieniem fundamentów tego narożnika w latach 2002-2003 odkryto średniowieczne mury z kamienia wapiennego, które na znacznym odcinku stanowiły mur fundamentowy dla ścian klasztoru, a na części wyłaniały się spod ścian przebiegając wewnątrz budynku (Rys. 2B i Fot.1). Prawdopodobnie to właśnie one były elementem pierwotnych fortyfikacji.

Struktura tych murów jest zróżnicowana na długości ściany: od muru „dzikiego” (luźno ułożone kamienie wapienne przelane zaprawą wapienną) przez mur warstwowy (dwie zewnętrzne murowane warstwy z kamienia wapiennego a przestrzeń między nimi wypełniona murem „dzikim”) do muru jednolitego.

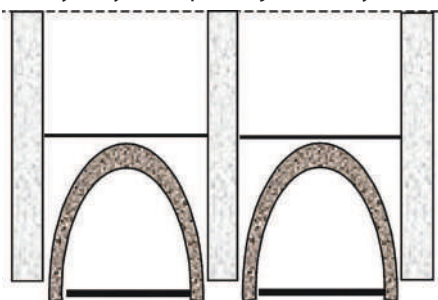
Rys. 2 Przebieg murów obronnych miasta Lublina według przewodnika po Lublinie [4] (A) i przebieg średniowiecznych murów odkrytych w narożniku skrzydła wschodniego podczas prac w latach 2002-2003 (B)

Fot. 1 Średniowieczne mury z kamienia wapiennego odkryte podczas prac związanych ze wzmocnieniem fundamentów skrzydła wschodniego: A) mur wewnątrz budynku, B) mur pod ceglany płaszczem ściany zewnętrznej

Posadawiając ściany skrzydła wschodniego XVII-to wieczni budowniczy mieli do rozwiązania, oprócz wbudowania średniowiecznych murów obronnych, jeszcze jeden problem. Był to poziom stropu gruntów nośnych (lessów), który opada stromo wraz ze stokiem zbocza skarpy staromiejskiej. Nad warstwą lessów występuje gruba – dziś miejscami nawet siedmiometrowa, warstwa nasypów. Zdając sobie sprawę z konieczności posadowienia fundamentów na gruntach nośnych budowniczy wszystkie ściany posadowili na stropie lessów. Stosowali jednakże fundamenty arkadowe – do lessu dochodziły jedynie filary, na których opierano łuki niosące ściany podłużne (Fot. 2A). Z kolei ściany poprzeczne opierano na łukach rozpartych między ścianami podłużnymi. (Fot. 2B).

jest, że sklepienia te znajdują się pomiędzy ścianami nośnymi budynku, a ich poziom posadowienia jest niższy o kilkadziesiąt centymetrów od poziomem posadowienia ścian (Rys. 3, Fot. 4). Były więc one głębsze i wykonywane później niż ściany.

Rys. 3 Schemat konstrukcji piwnic

Szczególnie interesująca sytuacja jest w sali Unii Lubelskiej, gdzie kamienne sklepienie wykonano pomiędzy ścianami budynku, który musiał tu

Fot. 1 Średniowieczne mury z kamienia wapiennego odkryte podczas prac związanych ze wzmocnieniem fundamentów skrzydła wschodniego: A) mur wewnątrz budynku, B) mur pod ceglany płaszczem ściany zewnętrznej

Piwnice

Warte uwagi są piwnice zespołu klasztornego. Ich konstrukcję stanowią sklepienia kolebkowe z kamienia lub cegły, oparte wprost na gruncie. Charakterystyczne

istnieć wcześniej (Fot. 3). Po oczyszczeniu pachwin sklepienia, na ścianach odkryte zostały zamurwane otwory oraz ślady kotwienia schodów (Fot. 3B).

Fot. 3 Sala Unii Lubelskiej w czasie remontu: A) kamienne sklepienie nad piwnicą, B) w oczyszczonych pachwinach sklepienia na ścianach odkryte zostały zamurwane otwory

Wspomnieć jeszcze trzeba o występującym miejscami drugim poziomie piwnic, które realizowano na podobnej zasadzie. Należy do nich ciekawa piwniczka usytuowana między ścianami poprzecznymi skrzydła wschodniego, której ściana szczytowa znajduje się w linii zewnętrznej ściany klasztoru, więc w linii murów obronnych, ale poniżej tych murów. W tej ścianie szczytowej pozostawiono przesklepiony otwór, poza którym widoczny jest rodzimy grunt lessowy skarpy (Fot. 4). Stąd tylko kilka metrów przekopu dzieli od powierzchni skarpy. Może było to „wyjście ewakuacyjne” na wypadek oblężenia?

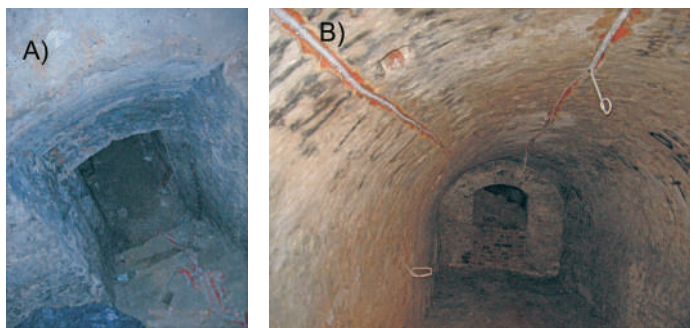
Dotychczas zasypane piwnice drugiego poziomu odkryto też w czasie ekspertyzy [3] w skrzydle południowym (Fot. 5). Zostały one zasypane prawdopodobnie w okresie użytkowania budynku przez Dom Dziecka po II wojnie światowej. Jest to ciąg trzech piwnic, z których kolejne znajdują się na coraz niższym poziomie. Na ścianach ostatniej z nich zobaczyć można napisy cyrylicą – nazwiska i daty (Fot. 5B). Może był to karcer w czasie stacjonowania w klasztorze wojsk carskich ?

dokończenie na str. 20

dokończenie ze str. 19

Fot. 4 Otwór w ścianie szczytowej piwnicy drugiego poziomu skrzydła wschodniego, znajdującej się pod ścianą zewnętrzną budynku

Fot. 5 Piwnice drugiego poziomu odkryte podczas ekspertyzy [3]:
A) wejście do piwnic, B) wypalone na ścianach napisy

Zakończenie

Zespół klasztorny oo. Dominikanów w Lublinie jest cennym zabytkiem, mającym swoje tajemnice – również budowlane. Wykonane już ekspertyzy i prace badawcze pozwoliły na poznanie wielu z nich, z których kilka opisano powyżej. Ale wiele na pewno czeka jeszcze na odkrycie.

Wykonywane obecnie i zaplanowane na wiele lat prace remontowe przywrócą świetność starym murom, a przy okazji pomogą w odkryciu jeszcze wielu ciekawostek budowlanych.

dr hab. inż. ANNA HALICKA

dr inż. ANNA OSTAŃSKA

Fot. A. Ostańska

Źródła

- [1] Ekspertyza stanu technicznego bazyliki dominikańskiej w Lublinie, autorzy: J. Mames, M. Król, rok 1995
- [2] Koncepcja i projekty architektoniczne rewaloryzacji klasztoru oo. Dominikanów w Lublinie, autorzy: U. i J. Ciepliński, lata 2001-2007
- [3] Ekspertyzy stanu technicznego oraz projekty konstrukcyjne rewaloryzacji obiektów klasztornych oo. Dominikanów w Lublinie (Bazylika, skrzydła wschodnie, zachodnie i północne), autorki: A. Halicka, A. Ostańska, lata 2002-2007
- [4] Lublin. Przewodnik, Wydawnictwo Test, Lublin 2000

Miliony na

Program budowy dróg krajowych na lata 2008-2012 przyjęty przez Radę Ministrów przewiduje wybudowanie na terenie Lubelszczyzny 110 km dróg ekspresowych. Dla siedmiu miast: Kraśnika DK 74, Chełma, Tomaszowa Lub., Frampola, Gorajca, Hrubieszowa, Puław II etap – powstaną obwodnice o łącznej długości 63,2 km. Na terenie naszego województwa będą wzmocnione lub przebudowane drogi krajowe o łącznej długości 170 km.

Łączne nakłady na realizację programu budowy dróg krajowych w latach 2008-2012, który został przyjęty przez Radę Ministrów 25 września 2007 r. wyniosą 121 000 000 tys. zł. Zadania obejmują inwestycje z zakresu rozwoju i modernizacji infrastruktury transportowej (ujęte w perspektywach finansowych UE w latach 2004-2006 i 2007-2013 i realizowane bez udziału UE) oraz realizowane w związku z przyznaniem Polsce i Ukrainie prawa do organizowania Mistrzostw Europy w piłce nożnej w 2012 r. Łączna wartość przyśpieszonych zadań EURO 2012 wynosi 26 785 347 tys. zł. Na terenie Lubelszczyzny także są i będą realizowane drogi krajowe w ramach przyjętego programu.

Program realizowany jest przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad oraz drogowe spółki specjalnego przeznaczenia powołane do życia na podstawie ustawy z 12 stycznia 2007 r.

Celem programu jest stworzenie sieci autostrad o łącznej długości ok. 1 676 km (w tym odcinki budowane w systemie Partnerstwa Publiczno-Prywatnego ok. 473 km), stworzenie sieci dróg ekspresowych o łącznej długości ok. 2267 km, wzmocnienie konstrukcji dróg krajowych do 115 kN/oś. Program zakłada także budowę 54 obwodnic drogowych dla miejscowości dotkniętych wysoką uciążliwością ruchu tranzytowego z zachowaniem dbałości o ochronę tych odcinków przed nową zabudową. Planowana jest przebudowa odcinków dróg krajowych pod kątem poprawy bezpieczeństwa ruchu, w tym uruchomienie programu „uspokojenia ruchu” na przejściach dróg przez małe miejscowości oraz na jedno-poziomowych skrzyżowaniach z koleją (przejazdy). Ma nastąpić poprawa warunków przejazdu dla ruchu tranzytowego i obsługi ruchu w obszarach metropolitalnych i dużych miastach oraz poprawa stanu utrzymania dróg krajowych tak, by w 2013 r. – 75 proc. sieci dróg krajowych znajdowało się w stanie dobrym, a 10 proc. w stanie dostatecznym.

– W planach Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad są także drogi na terenie Lubelszczyzny – zauważa **Władysław Rawski**, zastępca dyrektora Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Lublinie – Inwestycje te na pewno wspomogą rozwój gospodarczy naszego regionu, który potrzebuje dobrej infrastruktury.

Efekty w kilometrach

Dzięki programowi w kraju ma być wybudowanych ok. 620 km autostrad i 1973 km dróg ekspresowych. Powstaną 54 obwodnic miast o łącznej długości 393 km. Zostaną

drogi Lubelszczyzny

wzmocnione lub przebudowane drogi krajowe o łącznej długości 1163 km.

W województwie lubelskim – zgodnie z programem – planowane jest wybudowanie 110 km dróg ekspresowych. Mają powstać nowe obwodnice, o łącznej długości 63,2 km, dla siedmiu miast: Kraśnika DK 74, Chełma, Tomaszowa Lub., Frampola, Gorajca, Hrubieszowa, Puław II etap. Na terenie województwa lubelskiego zostaną także wzmocnione lub przebudowane drogi krajowe o łącznej długości 170 km.

Lubelszczyzna z nowymi drogami

Droga ekspresowa S-17

Budowa drogi S-17 o łącznej długości 127 km przewidziana jest w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko Priorytet VI Drogowa i Lotnicza sieć TEN-T. Inwestycja została podzielona na następujące odcinki:

A. Garwolin – węzeł „Sielce” (k/Kurowa), dł. 58,5 km;

* planowany koszt zadania: 1 880,2 mln zł

* lata realizacji: 2010-2012

Realizacja zadania podzielona została na trzy odcinki: Garwolin – granica woj. mazowieckiego (dł. 24,6 km); gr. woj. mazowieckiego – węzeł „Moszczanka” (dł. 12,4 km); węzeł „Moszczanka” – Kurów (węzeł „Sielce”, dł. 21,5 km).

B. węzeł „Sielce” (k/Kurowa) – Piaski, dł. 68,5 km;

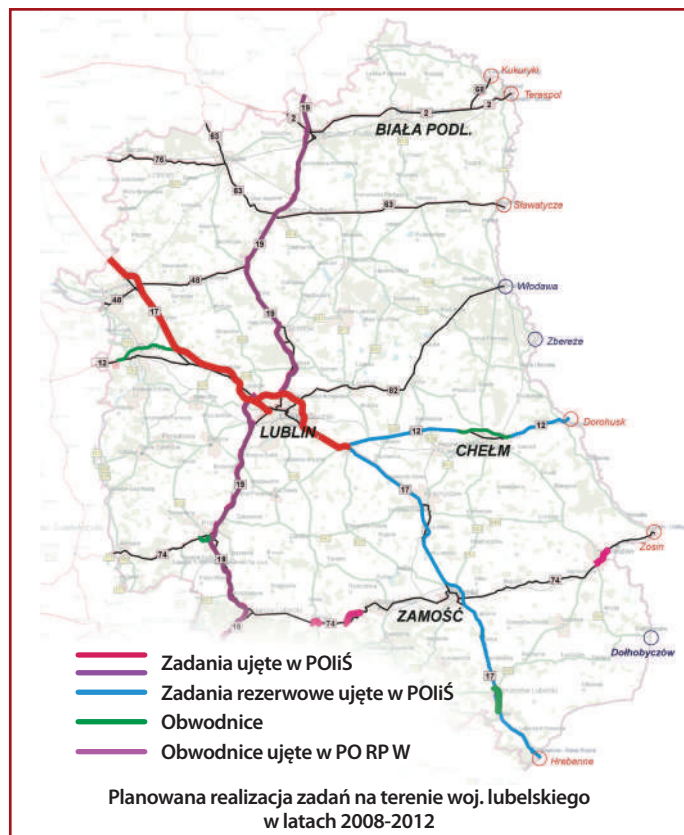
* planowany koszt zadania: 2 502,7 mln zł

* lata realizacji: 2010-2012

Realizacja zadania podzielona została na 5 odcinków: odc. węzeł „Sielce” – węzeł „Bogucin” (dł. 24,4 km); odc. węzeł „Bogucin” – węzeł „Dąbrowica” (dł. 7,7 km); odc. węzeł „Dąbrowica” – węzeł „Lubartów” (dł. 10 km); odc. węzeł „Lubartów” – węzeł „Witosa” (dł. 14,1 km); odc. węzeł „Witosa” – pocz. obwodnicy m. Piaski (dł. 12,3 km).

Zadanie rezerwowe. Jako zadanie rezerwowe budowy drogi S-17 przewidziana jest budowa odcinka Piaski – Zamość – Tomaszów – Hrebennie – gr. państwa o łącznej długości 122,8 km (w tym obwodnica m. Tomaszów Lubelski o dł. 9,4 km). Przewidywany koszt zadania to 3 472,2 mln zł, a lata realizacji to 2010-2013. Inwestycja została podzielona na odcinki: odc. Piaski (w. „Chełm”) – w. „Łopiennik Górny” (dł. 15,5 km); odc. w. „Łopiennik Górny” – w. „Krasnystaw” (dł. 10,9 km); odc. w. „Krasnystaw” – w. „Sitaniec” (dł. 27,1 km); odc. w. „Sitaniec” – w. „Hrubieszów” (dł. 13 km); odc. w. „Hrubieszów” – w. „Tomaszów Lub.” (dł. 29,7 km); obw. Tomaszowa Lub. (dł. 9,4 km); odc. w. „Tomaszów Lub.” – Hrebennie (dł. 17,2 km). Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach przewidywana jest w II kw. 2009 r. Projekt budowlano-wykonawczy zaplanowano na III kw. 2010 r., natomiast decyzja o zezwoleniu na realizację powinna zapaść w IV kw. 2010 r.

Obwodnica Tomaszowa Lub. W ciągu drogi ekspresowej S-17 planowana jest budowa obwodnicy m. Tomaszów Lub. Długość jej to 9,4 km. Ma być zrealizowana w latach 2010-2011. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach zapadła 30.05.2008 r., natomiast uzyskanie decyzji o ustaleniu

lokalizacji – IV kw. 2008 r. Projekt budowlano-wykonawczy to I kw. 2009 r. Decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji ma zapaść w I kw. 2009 r.

Droga ekspresowa S-12

* **I etap budowy obwodnicy m. Puławy wraz z mostem przez rz. Wisłę** (dł. 12,7 km za 393,6 mln zł) w ciągu drogi ekspresowej S-12 oddano do ruchu w lipcu 2008 r.

* **II etap budowy obwodnicy m. Puławy (do węzła „Sielce”) – dł. 12,3 km**

Lata realizacji to 2010-2012. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach gotowa będzie w II kw. 2009 r. Projekt budowlano-wykonawczy planowany jest na IV kw. 2009 r. Decyzja o zezwoleniu na realizację powinna być w I kw. 2010 r.

* Budowa obwodnicy m. Chełm – dł. 18,4 km

Lata realizacji to 2010-2012. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach ma być gotowa w I kw. 2009 r. Konsultacje społeczne zostały już zakończone. Decyzja o zezwoleniu na realizację inwestycji ma być wydana w II kw. 2010 r.

Zadanie rezerwowe. Odcinek drogi ekspresowej S-12: Piaski – Chełm – Dorohusk – gr. państwa traktowany jest jako zadanie rezerwowe. Długość odcinka wynosi 67,8 km. Lata realizacji to 2010-2013 r. Koszt wynosi 1754,6 mln zł. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach ma zapaść w IV kw. 2009 r. Projekt budowlano-wykonawczy to III kw. 2010, natomiast decyzja o zezwoleniu na realizację – IV kw. 2010 r.

dokończenie na str. 22

dokończenie ze str. 21

Droga ekspresowa S-19

Budowa drogi ekspresowej nr S-19 została ujęta w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko Priorytet VIII Bezpieczeństwo Transportu i Krajowe Sieci Transportowe. Realizacja nastąpi w latach 2009-2013. Łączna długość drogi to 203,7 km. Budowa została podzielona na odcinki: gr. woj. mazowieckiego – początek obwodnicy Międzyrzecza Podl. (dł. 10,8 km); budowa obwodnicy Międzyrzecza Podl. (dł. 6,6 km zakończona w kwietniu 2008 r.); odc. Międzyrzec Podl. – koniec obwodnicy Lubartowa (dł. 69,4 km); odc. Lubartów – Kraśnik (dł. 68,1 km); Kraśnik – Nisko (do węzła „Zapacz”) (dł. 48,8 km).

Budowa obwodnicy m. Kraśnik w ciągu DK nr 74

Zadanie ujęte w programie budowy „25 obwodnic”. Obwodnica ma długość 5,4 km. Przewidywany okres realizacji 2009-2010. Decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach uzyskano w II kw. 2007 r. Decyzję o ustaleniu lokalizacji drogi otrzymano w I kw. 2008 r. Pozwolenie na budowę wydano w III kw. 2008 r.

Obwodnice przewidziane do realizacji w Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej

Frapol

Długość odcinka – 3,1 km. Lata realizacji – 2011-2012. Koszt realizacji ok. 32,1 mln zł.

Hrubieszów

Długość odcinka – 8,1 km. Lata realizacji – 2011-2012. Koszt realizacji ok. 127,7 mln zł.

Gorajec – zadanie rezerwowe

Długość odcinka – 6,4 km. Lata realizacji – 2012-2013. Koszt realizacji ok. 145,9 mln zł.

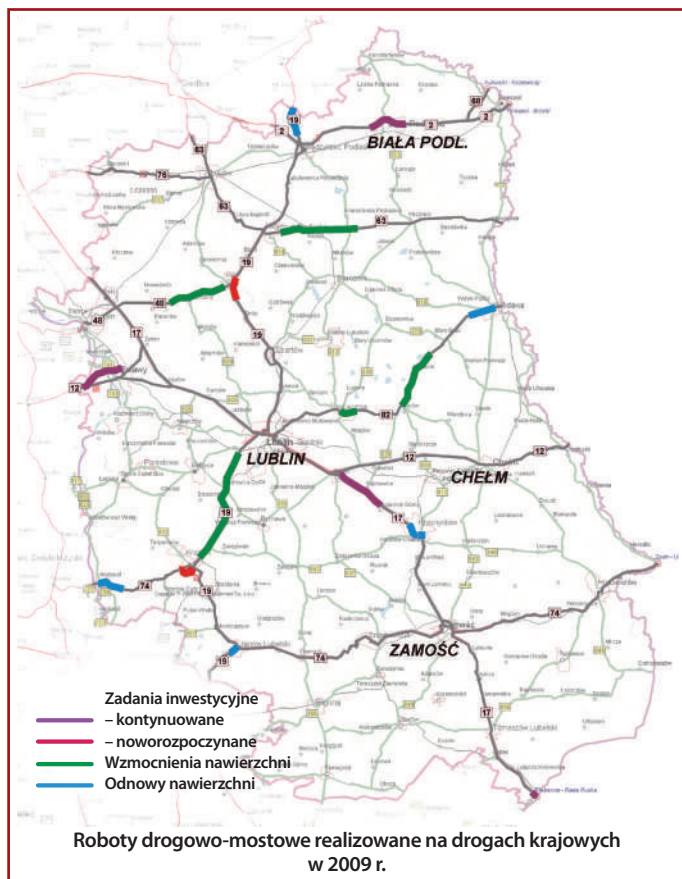
Plan robót na 2009 r.

Plan obejmuje zadania już realizowane wcześniej i ich kontynuacje oraz zadania, które będą dopiero rozpoczynane w 2009 r. Działania porealizacyjne obejmą obwodnicę Puław i mostu przez Wisłę, która została oddana w lipcu 2008 r. Plan na 2009 r. zakłada wydatkowanie 14 000 tys. zł. Kontynuowana będzie przebudowa DK nr 2 – obwodnica m. Biała Podlaska. Przeznaczono na nią w przyszłym roku 140 951,3 tys. zł i zdanie ma być zakończone w 2009 r.

Działania porealizacyjne obejmą również budowę obwodnicy m. Hrebenne, która została oddana do ruchu w kwietniu 2008 r. Na ten cel przeznaczono 8 998,2 tys. zł. Inwestycje kontynuowane dotyczą także odc. Piaski – Łopiennik wraz z przebudową skrzyżowania w m. Piaski. Całą inwestycję oszacowano na kwotę 128 889,2 tys. zł, natomiast w przyszłym roku ma być wydatkowane 83 889,2 tys. zł. Zakończenie zadania zaplanowano na 2009 r.

Całkowita wartość zadań, które mają być kontynuowane w 2009 r. wynosi 896 770,2 tys. zł. W przyszłym roku plan przewiduje wydatkowanie 247 838,7 tys. zł.

W 2009 r. rozpocznie się realizacja nowych zadań, należy do nich budowa obwodnicy Kraśnika na drodze Nr 74 (dł. 5,4 km). Wartość inwestycji na przyszły rok 58 000 tys. zł. Zakończenie zadania zaplanowano na 2010 r. Rozpoczęta będzie także budowa obwodnicy m. Kock i Woli Skromowskiej (dł. 7,9 km). Plan na przyszły rok przewiduje wydatkowanie na ten cel 39 305 tys. zł. Zadanie ma być gotowe w 2011 r.

Do centrali GDDKiA o ujęcie w planie odnowy nawierzchni na 2009 r. zostały zgłoszone m. in. przebudowa na odc. obwodnicy Krasnegostawu w ciągu drogi Nr 17 z wyłączeniem przebudowy skrzyżowania, przebudowa na odc. Łukowisko – Międzyrzec Podl. (droga Nr 19), przebudowa na odc. Moszczanka – Kock (droga Nr 48), na odc. Annapol – Gościeradów (droga Nr 74), czy Cyców – Włodawa (droga Nr 82). Do planu robót zgłoszono także wzmocnienia nawierzchni, m.in. na odc. Wilkołaz – Kraśnik (droga Nr 19), Cyców – Kołaczce (droga Nr 82), przebudowę drogi Nr 17 na odc. obwodnicy Krasnegostawu oraz na odc. Krasnystaw – Tuligłowy.

Drogi to ratunek dla Lubelszczyzny

Obecnie Lubelszczyzna jest jednym z najbiedniejszych regionów Unii Europejskiej. To niekorzystne położenie może zmienić nowoczesna sieć dróg oraz lotnisko. Dzięki nim region będzie bliżej wysoko rozwiniętych regionów Polski i Unii Europejskiej. Bez nich traktowany będzie nadal jako Polska B.

Gospodarka potrzebuje dobrej infrastruktury i jak pokazuje praktyka za drogami przyjadą inwestycje, które stworzą nowe miejsca pracy. Efektem finalnym będzie wzrost stopy życiowej mieszkańców naszego regionu.

URSZULA KIELLER-ZAWISZA
na podst. materiałów Generalnej Dyrekcji Dróg
Krajowych i Autostrad Oddział Lublin

UWAGA! Inwestycje drogowe na terenie województwa lubelskiego obejmują nie tylko drogi krajowe, ale także drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. W następnym wydaniu naszego biuletynu, czyli w marcu 2009 r. przedstawimy drogi wojewódzkie.

Kto jest kim w lubelskim budownictwie

inż. Feliks Longin Zieliński

Absolwent Technikum Drogowego w Lublinie, które ukończył w 1957 r. Pierwszą pracę rozpoczął w Urzędzie Powiatowym w Chełmie, dokąd został skierowany z Lubelskiego Wydziału Komunikacji na stanowisko kierownika Wydziału Remontów Dróg. Po dwóch i pół latach awansował na stanowisko kierownika Wydziału Komunikacji w Urzędzie Powiatowym w Chełmie.

W latach 1965-1968 pracował w Powiatowym Zarządzie Dróg w Chełmie. Pod jego kierownictwem zbudowano m.in. most w Bezku; drogę Siedliszcze – Wola Korybutowa, gdzie zastosowano nowoczesną metodę stabilizacji gruntu; wybudowano drogę Anusin – Kanie.

Następnie przeszedł do Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Chełmie, gdzie pełnił funkcję Przewodniczącego Miejskiej Rady Narodowej. Był to okres intensywnego rozwoju prestiżowych inwestycji w Chełmie. Powstała fabryka obuwia pod nazwą Chełmskie Zakłady Obuwia, rozbudowano Cementownię „Chełm” i winiarnię, wybudowano mleczarnię, powstał hotel „Kamena”, remontowano chełmskie podziemia, wyremontowano budynek przy ul. Lubelskiej z przeznaczeniem na Muzeum Ziemi Chełmskiej.

W 1971 r. rozpoczął studia w Wyższej Szkole Inżynierskiej w Lublinie na kierunku budownictwo lądowe – ulice i drogi, które ukończył w 1976 r.

mgr inż. Henryk Parol

Urodził się 3.03.1942 r. w Lublinie. Absolwent liceum im. Hetmana Jana Zamoyskiego. W 1959 r. rozpoczął studia na Politechnice Warszawskiej na Wydziale Inżynierii Sanitarnej i Wodnej. Pracę dyplomową dotyczącą zaopatrzenia w wodę i utrzymania czystości środowiska pisał u prof. Marka Romana. Obronił na ocenę bardzo dobrą w 1965 r.

Pracę zawodową rozpoczął od stanowiska p.o. kierownika robót w Miejskim Przedsiębiorstwie Robót Wodociągowo-Kanalizacyjnych w Lublinie w 1965 r. Następnie przeszedł do Wojewódzkiego Biura Projektów, w którym pracował od grudnia 1969 r. do 1990 r. W międzyczasie biuro zmieniło nazwę na Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego. Przeszedł tutaj przez wszystkie stopnie hierarchii zawodowej zaczynając od asystenta na kierowniku zespołu kończąc. Jako główny technolog zaprojektował m. in. miejskie oczyszczalnie dla Poniatowej, Dęblina, Ryk, wodociąg dla Nałęczowa, ujęcie wody dla Świdnika.

W 1971 r. uzyskał uprawnienia budowlane w budownictwie specjalnym z zakresu gospodarki wodnej, żeglugi i rolnictwa w specjalności inżynierii sanitarnej.

W latach 1973-1978 wykładał na Politechnice Lubelskiej z tematyki urządzeń służących do oczyszczania wody i ścieków oraz prowadził seminarium z wodociągów i kanalizacji. Był promotorem 24 prac dyplomowych z zakresu wodociągów, kanalizacji i oczyszczania ścieków. W latach 1976-1977 studiował na Studium

Od 1.01.1974 r. do 31.08.1975 r. był dyrektorem Wojewódzkiego Zarządu Dróg Lokalnych w Lublinie. Za jego kadencji powstało wiele dróg na terenie całego województwa, m.in. w powiecie biłgorajskim, uzbrojone zostały tereny w okolicy kopalni Bogdanka.

W okresie od 1.09.1975 do 1977 r. pełnił funkcję Wiceprezydenta miasta Lublina, a następnie do października 1982 r. Prezydenta Lublina. Pod jego gospodarskim okiem wybudowano m.in. most przy ul. Turystycznej, rozpoczęto budowę mostu przy ul. M. Buczka i przy ul. Drobnej, zrealizowano estakadę przy Młynie Krauzego, opracowano dokumentację i poczyniono prace przygotowawcze do budowy wiaduktu przy ul. J. Poniatowskiego. Realizowano elektrociepłownię na Wrotkowie – EC 2 Wrotków oraz oczyszczalnię ścieków na Hajdowie. W okresie jego kadencji w Lublinie wybudowano ok. 3200 mieszkań.

Od października 1982 r. przeszedł na stanowisko dyrektora Zarządu Budownictwa Ogólnego, gdzie był do 31.12.1983 r. W latach 1984-2003 pracował w Lubelskim Przedsiębiorstwie Budowy Pieców na stanowisku dyrektora i 1.05.2003 r. przeszedł na emeryturę.

Za pracę zawodową i społeczną został nagrodzony licznymi odznaczeniami państwowymi oraz resortowymi m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Złotą Odznaką NOT. Przez wiele lat był związany z lubelskim Automobilklubem, w którym pełnił funkcję prezesa. Pod jego kierownictwem odbudowano dworek przy ul. Północnej w Lublinie, gdzie mieści się siedziba klubu.

Podyplomowym Politechniki Warszawskiej pogłębiając wiedzę z tematyki unieszkodliwiania ścieków i uzdatniania wody.

W 1976 r. został biegłym w postępowaniu wodno-prawnym w specjalności inżyniera sanitarna z powołania Wojewody Lubelskiego. W 1980 r. został rzeczoznawcą PZITS. W 1983 r. otrzymał uprawnienia rzeczoznawcy SITRol. W specjalności ekonomika i organizacja rolnictwa oraz tytuł specjalisty I stopnia do projektowania wodociągów i kanalizacji nadany przez ministra gospodarki terenowej i ochrony środowiska. W 1985 r. został powołany do Krajowej Komisji Weryfikacji Ekspertyz PZITS.

W 1991 r. założył razem z Małgorzatą Dudak Biuro Projektów Systemów Wodno-Ściekowych „EKOSAN”s.c., którego projektanci wykonali m.in. ponad 150 projektów oczyszczalni ścieków na terenie woj. lubelskiego, mazowieckiego i świętokrzyskiego, w tym projekt modernizacji oczyszczalni ścieków w Lublinie i projekt stacji odwadniania osadów na Hajdowie. Za ten ostatni wraz z zespołem projektowym otrzymał nagrodę wojewódzką NOT.

W 2001 r. otrzymał tytuł rzeczoznawcy budowlanego. Jest autorem licznych referatów publikowanych w materiałach konferencyjnych. Twórca kilku projektów obiektów oczyszczalni ścieków umieszczonych w Katalogu Unifikacji Budownictwa Przemysłowego Bistyp i CTK.

Aktywnie działał w stowarzyszeniu PZITS Oddział Lublin. Piastował m.in. funkcję przewodniczącego sekcji wodociągów i kanalizacji. Otrzymał odznaczenia za działalność społeczną i zawodową m.in. Srebrną i Złotą Odznaką PZITS, Srebrny Krzyż Zasługi, Zasłużony dla Województwa Lubelskiego.

PRZEDSIĘBIORSTWO WIELOBRANŻOWE

22-400 ZAMOŚĆ ul. ZAGŁOBY 5

Tel. 084 677-25-00, 084 639-34-58

www.agtel.zamosc.pl
sekret.agtel@zamosc.pl

Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „AGTEL” Spółka z o.o.
w Zamościu powstało w październiku 1991 roku.

Rok zał. 1991

INFORMACJA O SPÓŁCE

Spółka prowadzi swoją działalność w zakresie:

– budownictwa ogólnego

Wydział Budownictwa Ogólnego dzięki wieloletniemu doświadczeniu oferuje wysokiej jakości wykonawstwo robót inwestycyjnych obiektów kubaturowych, jak również wszelkich robót remontowych, prac adaptacyjnych i wykończeniowych.

– budownictwa energetycznego

Spółka wykonuje roboty inwestycyjne i remontowe sieci rozdzielczych o napięciu do 110 kV. Mając wysoko wykwalifikowaną kadrę kierowniczą, wyspecjalizowane brygady, doświadczenie w prowadzeniu prac oraz posiadając specjalistyczne zaplecze techniczne Wydział Budownictwa Energetycznego buduje, remontuje i modernizuje sieci energetyczne niskiego i średniego napięcia napowietrzne i kablowe. Zapewnia terminową, rzetelną i na wysokim poziomie realizację powierzonych prac.

– produkcji związanej z zaspakajaniem potrzeb energetyki zawodowej

Wydział Produkcji oferuje szeroką gamę produktów, a zwłaszcza złącza kablowe, licznikowe, napowietrzne, kablowo – licznikowe, kablowo – rozdzielcze i budowlane, szafki oświetleniowe i pomiarowych punktów rozliczeniowych. Wszystkie wyroby Spółki cechuje wysoka jakość, której odzwierciedleniem są atesty wydane przez Instytut Chemii Przemysłowej w Warszawie oraz Centralny Ośrodek Badawczo Rozwojowy „ELEKTROMONTAŻ” w Warszawie. Jednocześnie należy zaznaczyć, iż wyroby Spółki uzyskały certyfikaty bezpieczeństwa wydane przez Biuro Badawcze ds. Jakości Stowarzyszenia Elektryków Polskich w Warszawie.

– projektowania dla potrzeb budownictwa ogólnego i energetycznego

Pracownia Projektowa oferuje usługi projektowe inwestycji i remontów sieci rozdzielczych, instalacji elektroenergetycznych oraz projektowanie budownictwa kubaturowego. Dzięki doświadczonej kadrze pracowników prace projektowe świadczone są na wysokim poziomie i w konkurencyjnych terminach.

– handlu materiałami i urządzeniami elektroenergetycznymi

Dzięki wieloletnim kontaktom oraz zawartym długoterminowym umowom handlowym z wiodącymi producentami urządzeń i materiałów elektroenergetycznych, Wydział Handlu i Logistyki jest w stanie zagwarantować wysoką jakość dostarczanych towarów, terminowość i ciągłość dostaw oraz ogromny asortyment towarów. Polecić można uwagę możliwość dostaw kabli, przewodów, linek energetycznych, słupów oświetleniowych, stacji napowietrznych oraz izolatorów porcelanowych.

– robót inżynierskich i transportu

Wydział Robót Inżynierskich i Transportu wykonuje kompleksowe usługi w zakresie bezwypadkowej instalacji rur ochronnych i roboczych w technologii Horizontalnego Przewiertu Sterowanego za pomocą wiertnicy ASTEC DD 32-38. Metoda ta pozwala na bezkolizyjne pokonywanie przeszkód terenowych przez układanie rur pod obiektami takimi, jak: drogi i autostrady, tereny o gęstej zabudowie, torowiska, rzeki, jeziora, tereny bagienne, czy rozlewiska wodne. Poziome przewiertu sterowane mają zastosowanie przy budowie, modernizacji i naprawie następujących instalacji: instalacje energetyczne, prace pomiarowo-kontrolne, linie telekomunikacyjne, gazociągi, kanalizacja tłoczna i grawitacyjna, wodociągi oraz otwory drenażowe. Jednocześnie w/w Wydział posiada dobrze rozwinięte zaplecze sprzętowe, co umożliwia świadczenie przez Spółkę szerokiej gamy usług.

Długoletnie doświadczenie, jakie posiada Spółka, powoduje wciąż rosnącą liczbę odbiorców naszych usług. Spółka posiada wyspecjalizowaną kadrę pracowniczą, co gwarantuje terminowość i dokładność świadczonych przez nas usług. Oferowane przez nas wyroby charakteryzują się świadectwami zgodności, atestami oraz certyfikatami.

BUDOWNICTWO OGÓLNE
ul. Zagłoby 3
tel. 084 677 25 30
tel. 084 677 25 31
budow.agtel@zamosc.pl

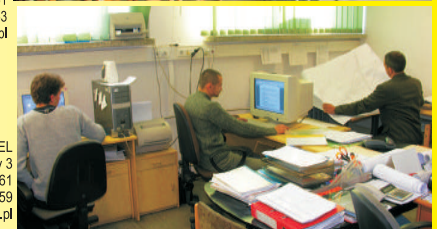
BUDOWNICTWO ENERGETYCZNE
ul. Zagłoby 3
tel. 084 677 25 40
tel. 084 677 25 41, 42, 43
sieciel.agtel@zamosc.pl

PRODUKCJA
ul. Zagłoby 3
tel. 084 677 25 90, 91, 92
fax 084 677 25 91
prod.agtel@zamosc.pl

PRACOWNIA PROJEKTOWA
ul. Kilińskiego 86
tel. 084 627 19 51
tel. 084 627 19 53
pp.agtel@zamosc.pl

HANDEL
ul. Zagłoby 3
tel. 084 677 25 60, 61
tel./fax 084 639 34 59
handel.agtel@zamosc.pl

ROBOTY INŻYNIERSKIE I TRANSPORT
ul. Zagłoby 3
tel. 084 677 25 50
tel. 084 677 25 53
logistyka.agtel@zamosc.pl

Horizontalne przewiertki sterowane

Od 1 stycznia 2008 r. P. W. AGTEL Spółka z o. o. stała się właścicielem nowej wiertnicy ASTEC DD 3238 i rozpoczęła działalność związaną z technologią bezwykopową w zakresie realizacji przewiertów sterowanych. Osprzęt wiertniczy umożliwia wykonanie przewiertów o długości do 150 mb., co jest uwarunkowane ilością posiadanych żerdzi. Komplet rozwiertaków pozwala na wykonanie przewiertu o średnicy do 550 mm. Wchodzące w skład kompletu głowice wierzące przystosowane są do różnych rodzaju gruntu i pozwalają na wykonanie otworu pilotażowego w większości przypadków. Powyższa wiertnica należy do tak zwanej klasy „wiertnic średnich”, które mają zastosowanie przy dystansach do 300 m. Maksymalne średnice układanych rur w tej klasie wynoszą 500 mm. Ograniczeniem dla jej zastosowania jest wymagana wielkość stanowiska wynosząca około 8 m w osi przewiertu i szerokości 3 m. Uniemożliwia to zastosowanie jej w przypadku terenów o zwartej zabudowie. Należy jednak zaznaczyć, że ta klasa wiertnic nie jest też do takich robót przeznaczona. W tej technologii istnieje możliwość układania rur ochronnych do kabli energetycznych i światłowodów, układania instalacji gazowych. Można także układać instalację sanitarną zarówno grawitacyjną, jak i ciśnieniową oraz instalację wodociągową. Zastosowanie technologii przewiertów sterowanych pozwala uniknąć ograniczenia w ruchu przy przekraczaniu dróg i autostrad. Metoda ta redukuje do minimum ingerencję w środowisko naturalne. W wielu przypadkach jest to jedyna możliwa metoda ułożenia instalacji podziemnej nie wymaga bowiem dostępu do powierzchni, pod którą prowadzony jest przewiert (duże skrzyżowania, przejścia pod istniejącymi obiektami, przejścia pod rzekami itp.). Spółka realizuje przewiertki dla swoich potrzeb, jak też świadczymy usługi na zewnątrz. W ostatnim okresie wykonano dla potrzeb własnych ułożenie podwójnej rury SRSG o średnicy 160 mm na dystansie około 400 mb. oraz przejście pod rzeką w miejscowości Krasnystaw. Z trudniejszych zadań realizowanych na zewnątrz należy wymienić ułożenie instalacji kanalizacyjnej rurą o średnicy 160 mm pod rozjazdami kolejowymi na stacji Bortatycze oraz układanie rur gazowych PCV o średnicy 315 mm na długości około 340 mb. w miejscowości Boryszew przy trasie Warszawa – Radom. Mając do dyspozycji zestaw transportowy przystosowany do przewozu wiertnicy oraz stacji systemu mieszania bentonitu Spółka jest w stanie realizować zlecenia na terenie całego kraju.

Posiadana wiertnica ma następujące parametry techniczne:

- siła uciągu 14,5 t,
- max moment obrotowy 5152 Nm,
- wydajność pompy płuczkowej 177 l/min,
- masa wiertnicy 9100 kg,
- pojemność podajnika żerdzi 50 szt.,
- długość żerdzi 3,05 m,
- system mieszania bentonitu FM 330/014/0405, pojemność zbiornika 4000 l,
- system lokalizacji Eclipse,
- odbiornik sygnału EWDR 2030,
- sonda Black ET 718292,
- sonda LAVENDER EDF 718366.

KALENDARIUM LOIIB

- » **9.09.2008** – posiedzenie Okręgowej Rady LOIIB. Zaprezentowano informację dotyczącą wykonania budżetu LOIIB za 7 miesięcy. Dyskutowano i przyjęto plan szkoleń członków LOIIB w II półroczu 2008 r. Przedstawiono informację o organizacji konferencji technicznej i spotkania integracyjnego w Lublinie z okazji Dnia Budowlanych i Dnia Inżyniera Budownictwa.
- » **30.09.2008** – posiedzenie Prezydium Okręgowej Rady LOIIB. Przedstawiono informację z przebiegu konferencji technicznej i spotkania integracyjnego w dn. 26.09.2008 r. Omówiono przygotowania do jesiennej sesji egzaminacyjnej na uprawnienia budowlane. Dyskutowano na temat możliwości zakupu wydzielonego obiektu na siedzibę LOIIB.
- » **21.10.2008** – posiedzenie Okręgowej Rady LOIIB. Zaprezentowano możliwość zakupu nieruchomości na potrzeby siedziby LOIIB oraz dyskutowano na ten temat. Podjęto uchwałę w sprawie zakupu nieruchomości (wydzielonego lokalu) na siedzibę LOIIB. Przedstawiono planowane terminy posiedzeń w 2009 r.: Okręgowej Rady i Prezydium LOIIB, VIII Zjazdu Sprawozdawczego, egzaminów na uprawnienia budowlane oraz spotkania integracyjnego.
- » **10.11.2008** – szkolenie z tematyki świadectw energetycznych dla budynków oraz aktualnych uwarunkowań technicznych, organizacyjnych i prawnych dotyczących ich wykonywania cieszyło się ogromnym powodzeniem wśród członków naszej Izby. Potwierdzeniem tego była obecność 185 członków naszego samorządu na ostatnim tegorocznym spotkaniu poświęconym temu problemowi. Udział w nim wzięła p. Anna Sas-Micuń z Ministerstwa Infrastruktury.
- » **18.11.2008** – posiedzenie Prezydium Okręgowej Rady LOIIB. Przedstawiono informację dotyczącą pracy zespołu roboczego powołanego do zakupu nieruchomości na siedzibę LOIIB. Zaprezentowano projekt prowizorium budżetowego na rok 2009. Omówiono przebieg okresowej kontroli organów LOIIB przez Okręgową Komisję Rewizyjną. Poinformowano o szkoleniach, konferencjach i naradach organizowanych przez PIIB i LOIIB.

Jubileusz PZITS Oddział Lublin

W dniu 19 września 2008 r. Polskie Zrzeszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych Oddział Lublin uczcił 55-lecie swojej działalności na Lubelszczyźnie. W uroczystej sesji jubileuszowej zorganizowanej w „Dworku Ziemiańskim” Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie uczestniczyło liczne grono członków Oddziału oraz przedstawiciele organizacji inżynierskich z regionu i profesorowie uczelni technicznych. Spotkanie zaszczytli swoją obecnością dr inż. Adam Wasilewski – Prezydent Lublina, który razem z Januszem Iberszerem wręczał Srebrne i Złote Honorowe Odznaki PZITS nadane przez Zarząd Główny.

Złote Honorowe Odznaki PZITS otrzymali: Janusz Iberszer, Tadeusz Fijałka, Adam Janczewski, Henryka Piotrowska, Witold Dadej, Andrzej Adamczuk, Andrzej Kozak i Halina Kulikowska. Srebrne Honorowe Odznaki PZITS otrzymali: Radosław Osiak, Krzysztof Marczuk, Teresa Kobyłańska, Leokadia Sanecka i Piotr Bąkowski.

Oddział otrzymał listy gratulacyjne od Prezydenta Lublina i reprezentantów organizacji inżynierskich działających w regionie. Okolicznościowe gratulacje i życzenia dalszej owocnej działalności wygłosili: A. Wasilewski – Prezydent Lublina, prof. A. Kusz – prezes TGE oraz prezesi SNT związanych z budownictwem. Część oficjalną zakończyło wystąpienie kol. K. Bąkowskiego, działającego w Oddziale Lublin od początku jego powstania. Potem odbyła się uroczysta koleżeńską kolacja, podczas której wspomniano minione lata stowarzyszenia.

(opr. U.K.)

ZAPROSILI NAS

Konferencja drogowców

Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Komunikacji Rzeczpospolitej Polskiej Oddział w Lublinie zorganizowało 24.10.2008 r. konferencję regionalną poświęconą zagadnieniom drogowym związanym z planowanymi do realizacji inwestycjami w roku 2009 i latach następnych na terenie Lubelszczyzny. O planach GDDKiA Oddział Lublin mówił Wł. Rawski, zaś inwestycje w drogownictwie wojewódzkim zaprezentował Grzegorz Dobosz z ZDW. Co będzie się działo na drogach Lublina – omówił E. Janicki. Podczas spotkania podsumowano także dotychczasową działalność stowarzyszenia oraz przedstawiono propozycje do planu pracy na rok przyszły. Zb. Mitura, przewodniczącą Okręgowej Rady LOIIB omówił tegoroczną działalność samorządu zawodowego oraz plany lubelskiej Izby na rok 2009.

Targi energetyczne

W dn.13-15.11.2008 odbyły się I Lubelskie Targi Energetyczne „ENERGE-

TICS 2008” organizowane przez Międzynarodowe Targi Lubelskie w Centrum Targowo-Wystawienniczym w Lublinie. W targach uczestniczyło ponad 70 wystawców. LOIIB sprawowała patronat nad imprezą. Nasi inżynierowie i technicy uczestniczyli w szkoleniach i konferencjach, które zostały specjalnie na tę okazję przygotowane. Można było zapoznać się m.in. z aktualnymi wymaganiami normalizacyjnymi w odniesieniu do nowoczesnych urządzeń elektroenergetycznych, oceną zgodności wyrobów elektroenergetycznych, małymi elektrowniami wodnymi oraz odnawialnymi źródłami energii.

PREZYDIUM OKRĘGOWEJ RADY LOIIB

Zbigniew Mitura – przewodniczący
Tadeusz Cichosz – I wiceprzewodniczący
Janusz Iberszer – II wiceprzewodniczący
Joanna Gieroba – III wiceprzewodniczący
Wojciech Szewczyk – skarbnik
Mariusz Bartkowiak – zastępca skarbnika
Zbigniew Szcześniak – sekretarz
Jan Ludwik Ziółtek – zastępca sekretarza

SKŁAD OKRĘGOWEJ RADY LOIIB

Jerzy Adamczyk
Jakub Błażukiewicz
Wiesław Bocheńczyk
Leszek Boguta
Zbigniew Czopik
Piotr Dańko
Antoni Dziągiewski
Jan Kukielka
Andrzej Mroczek
Grzegorz Szpringer
Jerzy Szymczyk
Tadeusz Wagner
Leszek Wiśliński
Janusz Wójtowicz
Franciszek Ząbek
Wiesław Zdańkowski

SKŁAD OKRĘGOWEJ KOMISJI KWALIFIKACYJNEJ

Bolesław Horyński – przewodniczący
Anna Halicka – wiceprzewodnicząca
Kazimierz Bonetyński – wiceprzewodniczący
Edward Wilczopolski – wiceprzewodniczący
Wiesław Nurek – sekretarz
Andrzej Adamczuk – członek
Janusz Daniel – członek
Lech Dec – członek
Jerzy Ekiert – członek
Jerzy Kamiński – członek
Jerzy Kasperek – członek
Maria Kosler – członek
Andrzej Pichla – członek
Stanisław Plechawski – członek
Edward Woźniak – członek

SKŁAD OKRĘGOWEJ KOMISJI REWIZYJNEJ

Wojciech Budzyński – przewodniczący
Tomasz Kłyż – wiceprzewodniczący
Ewa Błazik-Borowa – sekretarz
Bogumiła Błaszczuk – członek
Bartłomiej Cieślak – członek
Janusz Fronczyk – członek
Andrzej Szkuat – członek

SKŁAD OKRĘGOWEGO SĄDU DISCYPLINARNEGO

Władysław Król – przewodniczący
Elżbieta Komor – wiceprzewodnicząca
Zbigniew Adamczuk – członek
Zbigniew Dobrowolski – członek
Ryszard Dołgan – członek
Mieczysław Hryciuk – członek
Maria Elżbieta Klimek – członek
Kazimierz Kostrzanowski – członek
Tomasz Lis – członek
Wanda Sierpień – członek
Sławomir Smoliński – członek
Katarzyna Trojanowska-Żuk – członek
Iwona Żak – członek

OKRĘGOWY RZECZNIK ODPOWIEDZIALNOŚCI ZAWODOWEJ

Andrzej Leniak
Henryk Korczewski
Krzysztof Miechówka
Zenon Misztal
Roman Nowak
Anna Ostańska
Kazimierz Stelmaszczuk

CZŁONKOWIE LOIIB WE WŁADZACH KRAJOWYCH POLSKIEJ IZBY INŻYNIERÓW BUDOWNICTWA

Joanna Gieroba – członek Prezydium Krajowej Rady PIIB
Zbigniew Mitura – członek Krajowej Rady PIIB
Edward Woźniak – członek KKK PIIB
Mieczysław Król – członek KKK PIIB
Tadeusz Cichosz – członek Krajowej Komisji Uchwał i Wniosków

LUBELSKA OKRĘGOWA IZBA INŻYNIERÓW BUDOWNICTWA

20-029 Lublin, ul. M. C. Skłodowskiej 3 (parter)
tel./fax 081 534-78-12, 081 532-76-31

www.lub.piib.org.pl

e-mail: lub@piib.org.pl

Biuletyn Informacji Publicznej:

www.bip.piib.org.pl

Biuro czynne: poniedziałek, środa, czwartek, piątek w godz. 8-16; wtorek w godz. 9-17

Konto LOIIB:

PEKAO SA 36124054971111000050101920

Przewodniczący Okręgowej Rady

pok. 5, tel. 081 534-78-11

Skład biura:

Dyrektor biura – pok. 6A, tel. 081 534-78-13

Sekretariat biura – pok. 6, tel. 081 534-78-12

Sekcja księgowości – pok. 6B, tel. 081 534-78-14

Sekcja ewidencji członków Izby – pok. 7A, tel. 081 534-78-16

Sekcja szkoleń – pok. 7B, tel. 081 534-78-17

Sekcja uprawnień budowlanych – pok. 7B, tel. 081 534-78-17

Sekcja organów Izby – pok. 7, tel. 081 532-76-31

Obsługa prawna i porady – pok. 11,

tel. 081 534-73-39

Biuro terenowe w Białej Podlaskiej

21-500 Biała Podlaska, ul. Narutowicza 10
(Dom Technika NOT Oddział Regionalny),
pok. nr 2 (I piętro)

Terminy dyżurów: w poniedziałki i czwartki
w godz. 11-14; w środy w godz. 9-13

biała@loiib.lublin.pl

tel. 083 343-62-05; fax 083 343-60-08

Biuro terenowe w Chełmie

22-100 Chełm, ul. Kopernika 8
(Dom Technika NOT)

Terminy dyżurów: we wtorki i czwartki

w godz. 15-18; w środy w godz. 15-19

chelm@loiib.lublin.pl; tel. 082 565-69-84

Biuro terenowe w Zamościu

22-400 Zamość, ul. Rynek Wielki 6
(Dom Technika NOT)

Terminy dyżurów: w poniedziałki i środy

w godz. 13-16; w piątki w godz. 12-16

zamosc@loiib.lublin.pl; tel. 084 638-58-08

Dyżury 2008

Członkowie Prezydium Okręgowej Rady LOIIB:

- we wtorki w godz. 14-16
- » Wiceprzewodniczący inż. Tadeusz Cichosz – 29.01; 13.05; 9.09
- » Wiceprzewodnicząca mgr inż. Joanna Gieroba – 4.03; 13.05; 21.10
- » Wiceprzewodniczący mgr inż. Janusz Iberszer – 19.02; 27.05; 23.09
- » Sekretarz mgr inż. Zbigniew Szcześniak – 22.04; 17.06; 18.11
- » Skarbnik mgr inż. Wojciech Szewczyk – 28.03; 19.08; 12.12

Radca Prawny:

- » Lublin ul. M.C. Skłodowskiej 3, pokój nr 11, tel. 081 534-73-39
- w każdy piątek w godz. 9-13

Członkowie Okręgowej Komisji Kwalifikacyjnej:

- w drugi wtorek miesiąca w godz. 16-17
- » dr inż. Bolesław Horyński – 15.01; 8.04; 12.08; 18.11
- » dr inż. Wiesław Nurek – 12.02; 13.05; 9.09; 9.12
- » dr inż. Kazimierz Bonetyński – 11.03; 10.06; 14.10

Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej:

- » w Lublinie, ul. M.C. Skłodowskiej 3, tel. 081 534-73-36
- pierwsza środa miesiąca w godz. 15-16
- » w Chełmie, ul. Kopernika 8, tel. 082 565-69-84
- pierwsza środa miesiąca w godz. 14-16
- » w Zamościu, ul. Rynek Wielki 6, tel. 084 639-10-28
- pierwsza środa miesiąca: maja, lipca, września, listopada w godz. 15-16

